

PELASTUSTOIMEN PALVELUTASOPÄÄTÖS

1.1.2024–31.12.2026

KANTA-HÄMEEN HYVINVOINTIALUE

Turvallisuuslautakunta 13.9.2023

Aluehallitus 25.9.2023

Aluevaltuusto 10.10.2023

JOHDANTO	1
Aluehallintoviraston lausunto palvelutasopäätöksen luonnoksesta	1
Sisäministeriön suositukset	1
Hyvinvointialueen vuosittainen selvitys pelastustoimen palvelujen toteutumisesta	1
Aluehallintoviraston vuosittainen asiantuntija-arvio	1
Aluehallintoviraston antamat määräykset	1
Pelastustoimen palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden mahdollistaminen koko alueella	2
1 KESKEISET LINJAUKSET	3
1.1 Strategiset päämäärät ja painopisteet	3
1.1.1 Pelastustoimen valtakunnalliset strategiset tavoitteet	3
1.1.2 Hyvinvointialueen strategia ja painopisteet	6
1.2 Tarpeen, määrän ja laadun määritteleminen	7
1.3 Tuottamistavan valinta	7
1.4 Tuottamisen ohjaus ja valvonta	8
1.5 Jatkuvan riskien hallinnan menetelmät	9
1.6 Tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa	10
1.7 Tuottamisen järjestelyt poikkeusoloissa	10
2 PÄÄTTYVÄN PALVELUTASOKAUDEN ARVIOINTI	11
2.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta	11
2.2 Pelastustoiminta	12
2.3 Pelastustoimen suunnitelmat	12
2.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	13
2.5 Väestönsuojeluun varautuminen	13
3 RISKIANALYYSIN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	14
4 PALVELUTASOA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET PALVELUIITTAIN	16
4.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta	16
4.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä	16
4.1.2 Palontutkinta	17
4.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä	19
4.1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta	20
4.1.5 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta	21
4.1.6 Valvontatehtävät	21
4.1.7 Valmiuden tarkastaminen	23
4.1.8 Muut onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palvelut - kemikaalivalvonta	23
4.2 Pelastustoiminta ja siihen varautuminen	24
4.2.1 Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä	24
4.2.2 Pelastustoiminta	24
4.2.3 Pelastustoiminnan johtaminen	40

4.2.4	Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta	41
4.2.5	Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille	42
4.2.6	Osallistuminen pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon	42
4.3	Pelastustoiminnan suunnitelmat	43
4.3.1	Hälytysohje	43
4.3.2	Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnittelu	43
4.3.3	Yhteistyön suunnittelu pelastustoiminnassa	43
4.3.4	Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat	44
4.3.5	Erittäistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma	45
4.3.6	Muut pelastustoimen suunnitelmat	45
4.4	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	46
4.4.1	Vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa	46
4.4.2	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen	46
4.4.3	Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset	47
4.4.4	Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus	47
4.5	Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen	48
4.5.1	Väestönsuojeluun varautumisen edellyttämästä suunnittelu	48
4.5.2	Väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen	49
4.5.3	Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatio	49
4.5.4	Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön ja väestönsuojeluun tarvittavien tilojen varaaminen	50
4.5.5	Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarve	50
4.5.6	Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen	50
4.5.7	Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö	51
4.6	Muut palvelut (ensihoitopalvelut)	52
5	KEHITTÄMISSUUNNITELMA	53
	LÄHTEET	54

JOHDANTO

Palvelutasopäätös on hyvinvointialueen pelastustoimen keskeinen asiakirja ja lakisääteinen¹ päätös, jossa määritellään pelastustoimen palvelujen ja tehtävien järjestäminen alueella. Palvelutasopäätöstä tehtäessä on otettava huomioon kansallisesti merkittävät riskit, selvitettävä alueella esiintyvät uhkat ja arvioitava niistä aiheutuvat riskit sekä määriteltävä toiminnan tavoitteet, käytettävät voimavarat, tuotettavat palvelut ja niiden taso.

Palvelutasopäätöksen sisällön perusteista, rakenteesta sekä aluehallintoviraston suorittamasta arvioinnista on säädetty asetuksella².

Palvelutasopäätös on julkinen, mutta eräiden kohtien sisällön voi katsoa olevan ei-julkista. Päätöksessä pelastustoimen palvelutasopäätöksen julkisuudesta tulee ottaa huomioon asiakirjan sisältämät valtionhallinnon viranomaisen turvallisuusluokiteltavat sisällöt, pelastusviranomaisen toiminnan turvallisuuskriittinen luonne sekä yhteiskunnan viime vuosina selkeästi muuttunut turvallisuustilanne. Yksityiskohtaiset ja mahdollisesti turvallisuuskriittiset asiat esitetään pelastustoimen riskianalysissa, joka ei ole julkinen.

Tässä asiakirjassa Kanta-Hämeen hyvinvointialueesta käytetään nimitystä hyvinvointialue ja Kanta-Hämeen hyvinvointialueen pelastuspalvelujen toimialueesta nimitystä pelastuslaitos. Kanta-Häme kuuluu Etelä-Suomen aluehallintoviraston (AVI) toimialueeseen.

Aluehallintoviraston lausunto palvelutasopäätöksen luonnoksesta

AVI antoi lausunnon palvelutasopäätöksen luonnoksesta 24.8.2023. Lausunnossa annettiin yksityiskohtaisia kommentteja ja huomautuksia luonnoksen useisiin kohtiin. AVI:n antamat kommentit ja huomautukset on arvioitu ja huomioitu päätöksen viimeistelyssä ennen sen viemistä päätöksentekoon.

Sisäministeriön suositukset

Sisäministeriö ei ole antanut suosituksia pelastuslaitokselle.

Hyvinvointialueen vuosittainen selvitys pelastustoimen palvelujen toteutumisesta

Hyvinvointialue on antanut huhtikuussa 2022 sisäministeriölle vuosittaisen selvityksen pelastustoimen palvelujen toteutumisesta ja talouden tilasta. Selvityksessä havaitut keskeiset puutteet ja niiden korjaaminen on esitetty päätöksen palvelukohtaisen osan (luku 4) nykytilan kuvauksessa.

Aluehallintoviraston vuosittainen asiantuntija-arvio

Aluehallintovirasto on antanut kesällä 2023 asiantuntija-arvion pelastuslaitoksen antamasta vuosittaisesta selvityksestä. Asiantuntija-arvioon kirjatut keskeiset puutteet ja niiden korjaaminen on kuvattu ja huomioitu päätöksen palvelukohtaisessa osassa (luku 4) ja kehittämissuunnitelmassa (luku 5).

Aluehallintoviraston antamat määräykset

Aluehallintovirasto ei ole antanut puutteiden ja epäkohtien korjaamista koskevia määräyksiä.

¹ [Laki pelastustoimen järjestämisestä \(613/2021\) 6 §](#)

² [Sisäministeriön asetus pelastustoimen palvelutasopäätöksestä \(1225/2022\)](#)

Pelastustoimen palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden mahdollistaminen koko alueella

Pelastustoimen palvelut ovat julkisesti kansalaisille järjestettyjä peruspalveluja. Yhdenvertaisuuden periaatteen noudattaminen on erityisen tärkeää julkisia palveluita järjestettäessä. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen pelastustoimen palvelut järjestetään yhdenvertaisesti koko hyvinvointialueella. Kaikki palveluja tarvitsevat saavat niitä objektiivisin perustein riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kielestään tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.

Palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden mahdollistavia tekijöitä on käsitelty palvelukohtaisessa osassa (luku 4).

1 KESKEISET LINJAUKSET

1.1 Strategiset päämäärät ja painopisteet

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen pelastustoimen strategisten päämäärien perustana toimii pelastustoimen järjestämiselle asetetut valtakunnalliset strategiset tavoitteet sekä Kanta-Hämeen hyvinvointialueen strategia ja sen painopistealueet. Nämä yhdessä tulee ottaa huomioon pelastustoimen toiminnan painopisteitä ja strategisia päämääriä määritettäessä.

Kuva 1. *Palvelutasopäätöksen suhde hyvinvointialueen strategiaan ja valtakunnallisiin strategisiin tavoitteisiin.*

1.1.1 Pelastustoimen valtakunnalliset strategiset tavoitteet

Palvelutasopäätöstä tehtäessä on otettava huomioon [pelastustoimen valtakunnalliset strategiset tavoitteet](#)³. Valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita sekä onnettomuus- tai muita uhkia vastaavan laadukkaan ja kustannusvaikuttavan pelastustoimen järjestämiselle. Tavoitteissa linjataan lainsäädännön ja suorituskyvyn kehittämisen suuntaviivoja sekä esitetään hyvinvointialueiden pelastustoimen tavoitteita sekä valtakunnallisesti merkittäviä palvelujen uudistus- ja kehittämistavoitteita.

Tavoite 1: *Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti.*

Hyvinvointialueen pelastustoimi on organisoitava itsehallinnon tarpeet huomioiden siten, että palvelutason yhdenvertainen ja laadukas toteutuminen on turvattu. Pelastustoimen järjestelmä varmistaa riskejä ja uhkia vastaavat, yhdenvertaiset ja kustannusvaikuttavat pelastustoimen

³ [Laki pelastustoimen järjestämisestä \(613/2021\) 8 §](#)

palvelut. Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan, että riskeiltään samankaltaisilla alueilla on saman tasoiset ja valtakunnallisesti yhdenmukaiset palvelut. Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutaso vastaa kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita sekä onnettomuus- tai muita uhkia. Pelastustoimella on jatkuvaan analyysiin perustuva kokonaiskuva yhteiskunnan riskeistä ja muista pelastustoimen palvelutarpeen muodostumiseen vaikuttavista tekijöistä. Kokonaiskuvan muodostumista tuetaan tutkimuksen, tiedolla johtamisen, tiedonhallinnan ja kehittämisen toimenpitein. Palvelutasoa määriteltäessä on otettu huomioon myös toiminta valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa.

Tavoite 2: *Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa.*

Palveluiden yhdenvertainen saatavuus ja laatu edellyttävät riittävää määrää ammatillisesti pätevää henkilöstöä sekä pelastustoimen ammatillisen ja sopimushenkilöstön koulutuksen kehittämistä sekä laadullisesti että määrällisesti. Pelastusalan koulutuksen järjestämisessä turvataan kansalliskieliset palvelut pelastustoimessa. Pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan valtakunnallinen koulutusjärjestelmä on uusittu ja mukautettu vastaamaan kansallisia ja alueellisia tarpeita ja toimintaympäristön muutoksia vuoden 2030 loppuun mennessä. Moniammatillisuuden tuomat mahdollisuudet työvoimatarpeisiin vastaamiseksi hyödynnetään.

Pelastustoimi on veto- ja pitovoimainen ja arvostettu toimiala, jossa on huolehdittu henkilöstön osaamisesta ja sen kehittymisestä, työhyvinvoinnista ja jaksamisesta, yhdenvertaisuudesta ja sukupuolten tasa-arvosta hyvällä henkilöstöpolitiikalla. Pelastajien toimintakyvyn säilymiseen kiinnitetään erityistä huomiota koko työuran ajan. Johtaminen on ammattimaista, vuorovaikutteista ja pelastusalan arvojen mukaista.

Pelastusalan järjestö- ja vapaaehtoistoiminta on huomioitu osana pelastustoimen palvelujärjestelmää. Nuoriso-osastojen aktiivinen toiminta on merkittävä tekijä tulevaisuuden hälytysosastojen toiminnan varmistamisessa.

Tavoite 3: *Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti.*

Tavoitteena on onnettomuuksien määrän vähentäminen ja onnettomuuksien seurannaisvaikutusten pienentäminen. Tulipalojen määrä vuoden 2030 loppuun mennessä puolitetaan. Asumisen paloturvallisuuden edistämisen tavoitteena on palokuolemien, henkilövahinkojen ja aineellisten vahinkojen vähentäminen. Tavoitteena on vahvistaa omatoimisen varautumisen osaamista kaikissa väestöryhmissä onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja onnettomuuksien seurannaisvaikutusten vähentämiseksi.

Tavoite 4: *Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna.*

Pelastustoimella on kyky toimia kaikissa olosuhteissa paikallisena, alueellisena ja valtakunnallisena yhteentoimivana kokonaisuutena. Hyvinvointialue vastaa kaikissa tilanteissa kiireellisistä ja välttämättömistä pelastustoiminnan palveluista asuinpaikasta ja vuorokauden ajasta riippumatta. Pelastustoimen ja ensihoidon yhteistyön tuoma synergiaetu turvataan. Hyvinvointialueiden suunnitellulla yhteistyöllä voidaan koota pelastustoiminnan resurssit suurissa tai alueellisesti laajoissa onnettomuus- ja häiriötilanteissa. Sopimuspalokuntatoiminta ja kattava paloasemaverkosto⁴ pysyy elinvoimaisena, sekä pelastustoimi säilyy turvallisuuden lähipalveluna.

⁴ Tässä palvelutasopäätöksessä vakinaisen henkilöstön miehittämistä asemista käytetään termiä pelastusasema sekä muista asemista termiä paloasema. Pelastusasemia on neljä.

Tavoite 5: *Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen **valmius** sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa.*

Väestöä kyetään suojaamaan normaaliolojen onnettomuus- ja muissa vaaratilanteissa siten, että ihmishenkiä ei menetetä puutteellisen pelastustoiminnan ja suojautumismahdollisuuksien vuoksi.

Poikkeusolojen uhkamallien edellyttämiin väestön suojaamisjärjestelyihin on varauduttu realistisesti toteutettavissa olevin järjestelyin ja kustannuksin. Erityisesti uhkien arviointi sekä väestön varoittamisen, väestönsuojien käytön ja väestön siirtojen suunnittelu ja muut järjestelyt on toteutettu hallinnonalojen viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistoimintana. Pelastustoimen viranomaisten koordinoimana varmistetaan, että toimijoiden välinen tehtäväjako on selkeä.

Tavoite 6: *Pelastustoimen **kansainvälinen toiminta** on aktiivista, suunnitelmallista ja kytkeytyy pelastustoimen kansallisiin rakenteisiin.*

Pelastustoimen kansainvälisellä toiminnalla vastataan osaltaan kansainvälisen toimintaympäristön muutoksiin. Kansainvälisyys liittyy kaikkeen pelastustoimen kansalliseen kehittämiseen ja kytkeytyy EU- ja muihin kansainvälisiin velvoitteisiin. Kansainvälisen avun antaminen on oleellinen osa pelastustoimen aktiivista kansainvälistä toimintaa.

Kansainvälisen avun antaminen ja vastaanottaminen perustuu kansallisiin pelastustoiminnan ja varautumisen suunnitelmiin ja järjestelyihin. Hälytysjärjestelyt, logistiset järjestelyt, materiaalisena varautumisen valmiuden ylläpito ja harjoittelu on järjestetty valtakunnallisesti ja yhteistoiminnassa hyvinvointialueiden sekä muiden keskeisten toimijoiden kanssa.

Tavoite 7: *Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat **tiedolla johtamiseen** ja yhtenäiseen tiedonhallintaan.*

Pelastustoimen valtakunnallinen tietojohtaminen on keskeinen tekijä pelastustoimen palveluiden ja tehtävien laadukasta ja tehokasta toteutusta sekä toiminnan ennakoitua, suunnittelua ja analysointia. Säännöllinen toimintaympäristön muutosten ja suorituskykyvaatimusten toteutumisen seuranta ja analyysi mahdollistavat ajantasaisen tiedolla johtamisen sekä palvelutarpeiden ennakoinnin, suunnittelun ja kehittämisen. Lisäksi sillä varmistetaan, että tutkimus- ja kehittämistoiminta vastaa toimialan ja asiakkaiden tarpeita. Tietojohtamisen systematisoimiseksi on olemassa valtakunnallisesti keskitetty tutkimus-, kehittämis- ja analysointirakenne. Pelastustoimen tiedonhallinta mahdollistaa tarkoituksenmukaisen tilannekuvan muodostumisen ja tiedolla johtamisen eri tasoille sekä tiedon liikkuvuuden organisaatorajojen yli. Tiedonhallintaan on olemassa valtakunnalliset säädökset, ohjeistukset, niitä tukevat linjaukset sekä organisointi.

Tavoite 8: *Pelastustoimen **investoinnit** tukevat palvelutuotannon vaikuttavuutta*

Pelastustoimen investoinnit perustuvat kansallisiin, alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin sekä onnettomuusuhkiin ja muihin uhkiin.

Hyvinvointialueen pelastustoimen investoinnit parantavat pelastustoimen palvelujen yhdenvertaista saatavuutta, laatua ja kustannusvaikuttavuutta. Investoinnit tukevat osaltaan pelastustoimen ilmastoriskeihin sopeutumista ja niiden hallintaa.

Tavoite 9: *Pelastustoimen **hallinto- ja ohjausjärjestelmä** on selkeä.*

Ministeriötehtävien ja keskushallinnon viranomaistoimintojen organisointi selvitetään ja selkeytetään sisäministeriössä. Organisointi tukee pelastustoimen järjestämistä ja palvelutuotantoa.

Ministeriötehtävien ohella myös pelastustoimen keskushallinnon viranomaistoiminnot, onnettomuuksien ehkäisy, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta, pelastustoimen koulutus, tietohallinto ja tiedolla johtaminen sekä operatiiviset toiminnot ovat selvitykseen perustuen arvioitu ja uudelleenorganisoitu.

1.1.2 Hyvinvointialueen strategia ja painopisteet

Hyvinvointialueen strategian mukaan perustamme työmme yhteisesti tunnustamillamme **arvoille** ja niissä on otettu huomioon uudistumisen näkökulma sekä asiakas-, henkilöstö- ja tuloksellisuusnäkökulmat.

- **Vaikuttavuus:** Käytämme vaikuttavimpia näyttöön perustuvia menetelmiä. Sitoudumme toimimaan suunnitelmallisesti parantaaksemme asukkaan hyvinvointia mahdollisimman paljon.
- **Rohkeus:** Uskallamme kokeilla uusia toimintatapoja ja myöntää itsellemme, jos jokin ei toimi. Rohkeutemme ajatella uudelleen perustuu avoimeen keskusteluun ja luottamukseen.
- **Yhdenvertaisuus:** Tarjoamme asukkaalle hänen tarvitsemansa palvelun kaikille samoilla kriteereillä. Palvelumme ovat tasalaatuisia. Jokainen työntekijä on meille yhtä arvokas.
- **Asiakaslähtöisyys:** Teemme työmme yhdessä asukkaan kanssa hänen toimintakykyään ja osallisuuttaan tukien.

Hyvinvointialueen strategiaan vaikuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet sekä taloudelliset reunaehdot.

- **Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet:** Yhdenvertaisuus ja lainmukaisuus ohjaavat toimintaa palveluiden saatavuuden ja tuottamistapojen osalta.
- **Pelastustoimen valtakunnalliset strategiset tavoitteet:** Pelastustoimen palveluiden yhdenvertaisuus ja lainmukaisuus ovat toiminnan lähtökohta. Strategian näkökulmasta on huomattavan tärkeää määritellä pelastustoimen rooli esimerkiksi ennakoinnissa ja varautumisessa.
- **Taloudelliset reunaehdot:** Taloudellisesti kestävällä pohjalla olevan hyvinvointialueen rakentaminen edellyttää tien yhtenäistämistä, toiminnan vaikuttavuuden kehittämistä ja selkeitä ohjauksikäytäntöjä ja vastuita sekä oman organisaation sisällä, että toimittaessa kumppaneiden kanssa.

Strategiset painopistealueet on johdettu merkityksestä. Ne vastaavat Kanta-Hämeen hyvinvointialueen muutostarpeisiin. Strategian neljä painopistealuetta (teemat ja alateemat):

- Järjestämme vaikuttavat palvelut
 - Yhtenäistämme palvelut
 - Palvelemme vaikuttavasti
 - Pärjäämme yhdessä tehden
- Autamme sopivalle polulle
 - Ymmärrämme asiakasta
 - Osaamme etulinjassa
 - Tunnistamme seuraavan askeleen
- Osaamme ennakoida
 - Hyödynnämme oikea-aikaista tietoa
 - Automaatio tukee työtämme
 - Ennaltaehkäisemme asiakastarpeita
- Onnistumme toisiimme luottaen
 - Johdamme systemaattisesti ja tavoitteellisesti
 - Luomme luottamuksen ja yhdessä tekemisen kulttuurin
 - Kehitämme toimivia organisaatorakenteita.

Kanta-Hämeen pelastustoimen painopisteet vuosille 2024–2026

Pelastustoimi laatii yhdessä hyvinvointialueen muiden toimialojen kanssa toimenpideohjelman, jossa konkreettisesti esitetään kehittämisen painopisteet palvelutasopäätöksen aikana. Strategisten päämäärien ja painopisteiden saavuttamista seurataan erikseen määritellyillä laadullisilla ja määrällisillä mittareilla, joista osa otetaan käyttöön palvelutasopäätöskauden aikana osana hyvinvointialueen tietojohdamisen kehittämistä.

Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta:

- Palvelutasoa kehitetään vastaamaan paikallisia tarpeita.
- Siirrytään uuteen kansalliseen onnettomuuksien ehkäisysovellukseen.
- Kehitetään toimialojen välistä yhteistyötä hyvinvointialueen strategian mukaisesti.

Pelastustoiminta ja siihen varautuminen:

- Kehitetään toimintavalmiutta vastaamaan uhkia ja riskejä ja varmistetaan palveluiden yhdenvertainen saatavuus.
- Uudistetaan kalustollista valmiutta huomioiden toimintaympäristön muutokset sekä tekninen kehitys.
- Turvataan sopimuspalokuntatoiminnan toimintaedellytykset.

Väestönsuojeluun varautuminen:

- Kehitetään pelastustoimen kyvykkyyttä väestönsuojelussa
- Kehitetään ja koordinoidaan koko hyvinvointialueen varautumista ja varmistetaan sen johtamistoiminnot häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.
- Kehitetään siviilivalmiuden tilannekuvatoimintoja.
- Kehitetään hyvinvointialueen huoltovarmuutta ja jatkuvuuden hallintaa.

1.2 Tarpeen, määrän ja laadun määritteleminen

Palvelujen on vastattava palvelujen tarvetta. Pelastuslaitos on toiminut alueellisesti maakunnan alueella vuodesta 2004, jona aikana pelastuslaitokselle on muodostunut hyvä käsitys palvelujen tarpeesta. Pelastuslaitoksen operatiivisen toiminnan valmius ja onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden mitoitus perustuvat riskianalyysiin. Palveluita on mitoitettu myös vuosien saatossa toteutuneen tarpeen mukaan. Myös alueen erityispiirteistä on muodostunut hyvä käsitys, ja ne on pystytty huomioimaan kattavasti.

Onnettomuuksien ehkäisypalveluilla hallitaan hyvinvointialueen riskejä tuottamalla valvonta-, turvallisuusviestintä-, ohjaus- ja asiantuntijapalveluita. Palveluita tuotetaan vuosittain vahvistettavien suunnitelmien mukaisesti. Suunnitelmissa päätetään tarkemmin niiden voimassaolon ajalle säädösperusteisuuden lisäksi havaittuihin riskeihin ja ilmiöihin perustuva palveluiden määrä ja laatu.

Pelastustoiminnan valmius ja suorituskyky mitoitetaan vastaamaan alueen riskejä. Mitoituksessa huomioidaan kyky tuottaa palveluita myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Palvelut organisoidaan siten, että palvelutaso on yhdenvertainen koko hyvinvointialueella. Tällä tarkoitetaan sitä, että riskiluokitukseltaan samanlaisilla alueilla palvelut ovat saman tasoiset.

Pelastuslaitoksella on otettu käyttöön vuoden 2023 aikana sähköinen toimintakäsikirja, jossa on kuvattu jokainen pelastustoimelle laissa säädetty tehtävä ja palvelu. Jokaiselle palvelulle on nimetty vastuuhenkilö. Toimintakäsikirjassa on kuvattu yksityiskohtaisesti, miten tehtävä toteutetaan ja palvelu tuotetaan.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueella viranomaisen käsittelykieli hallintoasioissa on suomi. Jokaisella on kuitenkin oikeus käyttää suomea tai ruotsia ja tulla kuulluksi omalla kielellään pelastusviranomaisen aloitteesta vireille tulevassa asiassa, joka välittömästi kohdistuu hänen tai hänen huollettavansa perusoikeuksiin tai joka koskee pelastusviranomaisen hänelle asettamaa veloitetta.⁵

1.3 Tuottamistavan valinta

Pelastuslaitos tuottaa lähes kaikki pelastustoimelle säädettyt palvelut hyvinvointialueella. Hyvinvointialueiden välisellä yhteistyöllä pyritään yhteistyösopimuksin varmistamaan

⁵ [Kielilaki \(423/2003\) 10 §](#)

pelastustoimen palvelujen saatavuus sekä palvelujen kustannustehokkuus. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kanssa on sovittu päivystävän palomestarin palvelujen tuottamisesta Loimaan (V-S) ja Forssan (K-H) päivystysalueella yhteisesti. Kaikkien naapurihyvinvointialueiden kanssa on sopimukset lähimmän tarkoituksenmukaisen pelastusyksikön hälyttämisestä kiireelliseen pelastustehtävään.

Pelastusviranomaiselle⁶ kuuluvista tehtävistä vastaavat pelastusjohtaja sekä pelastusjohtajan päätöksellään pelastusviranomaiseksi määrätyt.

Sopimuspalokunnat osallistuvat pelastustoimen palveluiden tuottamiseen palokuntasopimusten mukaisesti. Pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien lisäksi sopimuspalokunnat tuottavat onnettomuuksien ehkäisyyn kuuluvia turvallisuusviestinnän palveluita.

Eräiden toimijoiden, kuten puolustusvoimien kanssa on kahdenväliset sopimukset mm. virkaavusta.

Pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalvelut hyvinvointialueella. Pelastustoimen ja ensihoidon synergiaa hyödynnetään mahdollisimman laajasti hyvinvointialueen kaikkien toimialojen järjestämisvastuulla olevien palveluiden tuottamiseen. Tilanne- ja johtokeskustoiminta tuotetaan osin yhteisillä teknisillä ratkaisuilla ja henkilöresurssilla.

Järjestämislain mukaan yhden tai useamman hyvinvointialueen järjestettäväksi voidaan koota esimerkiksi tilanne- ja johtokeskusjärjestelyt, kemiallisten ja säteilytilanteiden edellytyksenä oleva erityisvalmius, öljyvahinkojen torjunta tietyillä vesialueilla, kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen liittyvä erityisvalmius ja pelastustoimen poikkeusoloihin varautumiseen liittyvä valmius ja koordinaatio. Näistä kootuista tehtävistä ei ole vielä tehty päätöksiä tai sopimuksia.

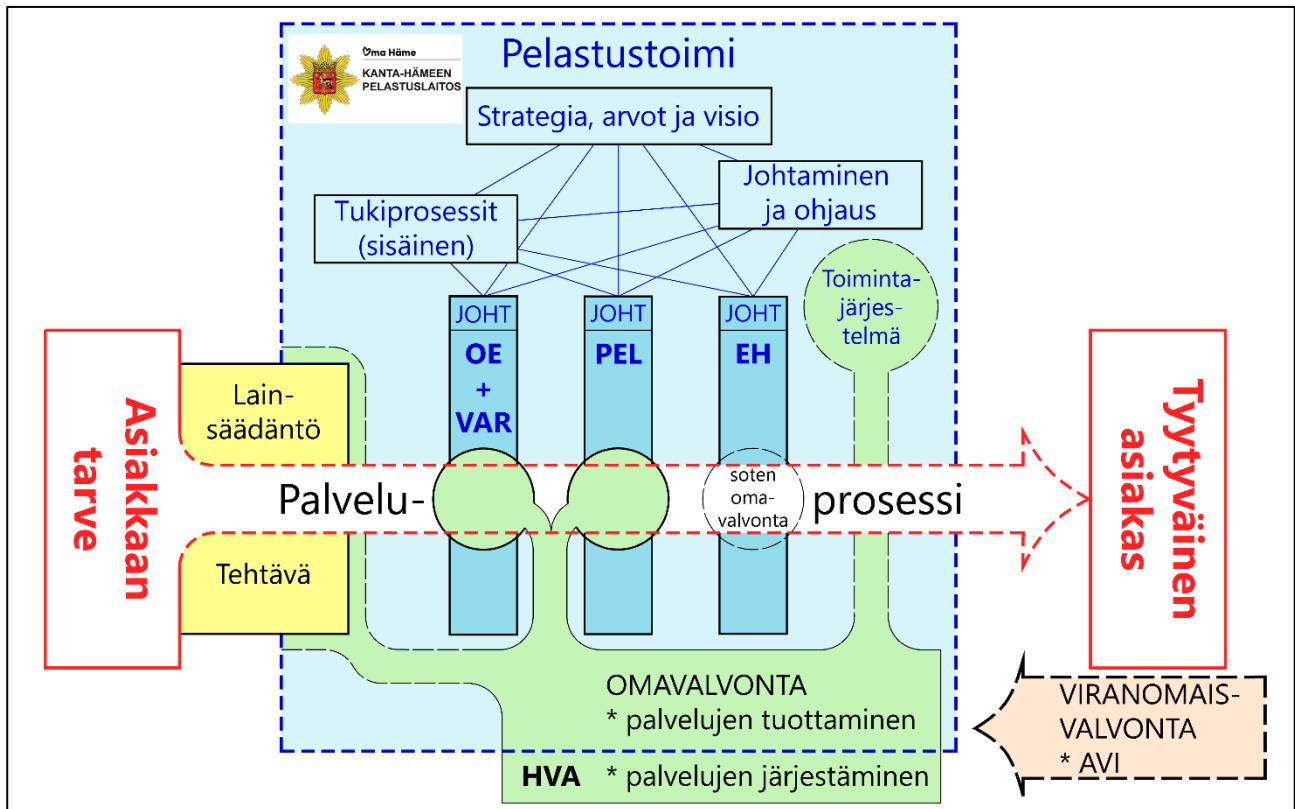
1.4 Tuottamisen ohjaus ja valvonta

Pelastustoimen palvelujen lainmukaisuus, saatavuus, laatu ja vaikuttavuus varmistetaan omavalvonnalla. Hyvinvointialueella on omavalvontaohjelma, jossa pelastustoimi on mukana. Pelastuslaitoksella on oma omavalvontasuunnitelma. Omavalvonnan konkretia kunkin palvelun kohdalla on kuvattu toimintakäsikirjassa. Palvelun vastuuhenkilö vastaa palvelunsa omavalvonnasta. Käytännössä vastuuhenkilö kerää tietoa esimerkiksi palvelun saatavuudesta ja suoritteiden määrästä sekä kokoaa asiakaspalautteet.

Omavalvonnan koordinoinnista vastaa pelastusjohtajan suorassa alaisuudessa oleva paloinsinööri oman toimen ohella. Johtoryhmä käsittelee omavalvonnassa esille tulleita seikkoja tarpeen mukaan. Omavalvonnan vuosikolmanneksen yhteenvedon johtoryhmä käsittelee toukokuussa ja syyskuussa sekä vuosiyhteenvedon tammikuussa. Hyvinvointialueen valvontatoimi valvoo osaltaan pelastuslaitoksen omavalvonnan toteutumista.

Sisäministeriössä on valmistelussa asetus pelastustoimen omavalvonnasta, joka tulee voimaan vuoden 2024 alussa. Omavalvonta kehitetään yhteensopivaksi asetuksen kanssa sen tultua voimaan.

⁶ [Pelastuslaki \(379/2011\) 26 §](#)

Kuva 2. Asiakkaalla (punainen) on tarpeita, joihin pelastustoimi (sininen) tuottaa palveluja lainsäädännön (keltainen) perusteella. Omaavallonta (vihreä) huolehtii osaltaan, että toimintajärjestelmä ja sen perusteella toteutettu palvelu vastaa lainsäädäntöä ja että asiakas saa laadukasta ja vaikuttavaa palvelua.

1.5 Jatkuvan riskien hallinnan menetelmät

Pelastustoimen toimialan johtoryhmä seuraa jatkuvasti toimintaympäristön muutoksia. Alueellisen tilannekuvan muodostamisessa keskeisessä roolissa on Kanta-Hämeen turvallisuusfoorumi, jonka toiminnan koordinoinnista vastaa pelastuslaitos. Turvallisuusfoorumissa on edustettuna laajasti alueen eri viranomaiset ja muut turvallisuustoimijat.

Pelastustoimen riskianalyysi päivitetään tarpeen mukaan ja vähintään vuosittain. Päivityksestä vastaa toimintakäsikirjan mukaisesti pelastustoiminnan pelastuspäällikkö.

Onnettomuusuhkien, onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen sekä niistä tehtävien johtopäätösten seurannasta vastaa toimintakäsikirjan mukaisesti valmiusyksikön henkilöstö. Seuranta on jatkuvaa. Kaikki pelastustoimen operatiiviset tehtävät kirjataan Pronto-tietojärjestelmään, josta saadaan reaaliaikaista tietoa onnettomuustyypeittäin niiden määrästä ja onnettomuuspaikoista sekä tulipalojen syttymissyistä.

Palvelujen tuottamiseen liittyvä jatkuva riskienhallinta sisältyy pelastuslaitoksen omaavallontaohjelmaan, jota on kuvattu kappaleessa 1.4 Tuottamisen ohjaus ja valvonta.

1.6 Tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa

Häiriötilanteessa⁷ tuottamiset järjestelyt nojautuvat normaaliaikojen järjestelyihin. Häiriötilanteisiin on varauduttu suunnitelmin ja etukäteisvalmisteluin. Covid-19-epidemiasta saatuja oppeja on hyödynnetty. Pelastuslaitos on kehittänyt asemaverkostonsa häiriötilanteiden sietokykyä esim. varaviestijärjestelmin ja polttoaineiden varmuusvarastoinnilla. Lisäksi pelastuslaitoksella on varastoituna osaan tehtävistä varakalustoa ja -varusteita sekä muuta materiaalia.

Olosuhteiden niin vaatiessa tehtävät asetetaan väliaikaisesti kiireellisyys- ja tärkeysjärjestykseen. Kaikki tehtävät hoidetaan, mutta esimerkiksi valvontatoiminnan määräväleistä tai palvelun tuottamistavasta voidaan poiketa. Poikkeamia ja palveluiden toteumaa seurataan omavalvonnalla.

Pelastustoiminnan johtamisohjeessa on määritetty toimenpiteet ja käytettävät järjestelmät tilannekuvan ylläpitoon häiriötilanteiden tehtävien johtamisen tukemiseksi.

Pelastustoiminnan oletetun palvelutarpeen kasvun perusteella alueen palokunnat voidaan tarvittaessa määrätä asemavalmiuteen.

1.7 Tuottamisen järjestelyt poikkeusoloissa

Edelleen poikkeusoloissa⁸ tuottamiset järjestelyt nojautuvat normaaliaikojen järjestelyihin. Poikkeusoloihin on varauduttu valmiussuunnitelmin ja etukäteisvalmisteluin. Henkilöstöressurssien riittävyys on varmistettu henkilöstövarauksin. Poikkeusolojen lakisääteisistä valmisteluista on toimintakäsikirjassa omat kohdat, joihin on nimetty vastuuhenkilöt. Pelastustoimen päivittäinen toiminta on varmistettu poikkeusoloissa valmius-, väestönsuojelu- ja evakointisuunnitelmin sekä johto-, viestintä- ja hälytysjärjestelmin.

Poikkeusoloissa tehtäviä joudutaan asettamaan väliaikaisesti kiireellisyys- ja tärkeysjärjestykseen. Kaikki tehtävät hoidetaan, mutta ei-kiireelliseksi arvioitujen tehtävien hoitamiseen saattaa tulla viivettä. Pelastustoiminnan johtamisohjeessa on määritetty toimenpiteet ja käytettävät järjestelmät tilannekuvan ylläpitoon poikkeusolojen tehtävien johtamisen tukemiseksi.

Pelastustoimelle saattaa poikkeusoloissa tulla merkittäviä lisätehtäviä. Poikkeusolojen lisävaltuuksista säädetään valmiuslain perusteella. Valtioneuvosto säätää valmiuslain mukaisten toimivaltuuksien soveltamisen aloittamisesta asetuksella. Käyttöönottoasetus tehdään koskemaan joko koko maata tai osaa siitä. Asetuksessa on määriteltävä, mitkä toimivaltuudet otetaan käyttöön. Toimivaltuuden käyttöön saaminen ja käyttö on oltava välttämätöntä ja oikeasuhtaista.

⁷ Häiriötilanteella tarkoitetaan uhkaa tai tapahtumaa, joka vaarantaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja tai strategisia tehtäviä ja jonka hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistoimintaa ja viestintää.

⁸ [Valmiuslain \(1552/2011\)](#) mukaan poikkeusoloja ovat 1) Suomeen kohdistuva aseellinen hyökkäys ja sen välitön jälkitila; 2) edellä mainitun hyökkäyksen uhka; 3) väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka; 4) erityisen vakava suuronnettomuus ja sen välitön jälkitila; 5) vaikutuksiltaan suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti; sekä 6) sellainen tiettyihin elintärkeisiin toimiin kohdistuva uhka, toiminta, tapahtuma tai näiden yhteisvaikutus, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti ja laajamittaisesti estyvät tai lamaantuvat tai joka muulla näihin vakavuudeltaan rinnastuvalla tavalla erityisen vakavasti ja olennaisesti vaarantaa yhteiskunnan toimintakykyä tai väestön elinmahdollisuuksia.

2 PÄÄTTYVÄN PALVELUTASOKAUDEN ARVIOINTI

[Voimassa oleva palvelutasopäätös](#) on Hämeenlinnan kaupungin pelastuslautakunnan joulukuussa 2021 hyväksymä. Palvelutasopäätös astui voimaan vuoden 2022 alusta ja sen voimassaolossa oli otettu huomioon hyvinvointialuetta koskevan lainsäädännön keskeneräisyys laatimishetkellä. Käytännössä päättyvällä palvelutasokaudella tarkoitetaan tässä vuotta 2022, josta pelastuslaitos on antanut vuosittaisen selvityksen pelastustoimen palvelujen toteutumisesta, sekä vuoden 2023 ensimmäistä vuosipuoliskoa. Aluehallintovirasto on antanut vuoden 2022 toiminnasta annetun selvityksen perusteella asiantuntija-arvion.

2.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

Turvallisuusviestintää on toteutettu palvelutasokaudella vuosittain tehdyn turvallisuusviestintäsuunnitelman mukaisesti. Viestinnän käytännöt on kuvattu toimintakäsikirjassa. Vastuuhenkilö on nimetty. Turvallisuusviestinnälle ei ole palvelutasopäätöksessä asetettu määrällisiä sitovia tavoitteita.

Aluehallintoviraston asiantuntija-arvion mukaan onnettomuuksien ehkäisyn puutteellinen resursointi alueella on muodostanut edellisinä vuosina turvallisuusviestinnän vajeen. Turvallisuusviestintää on tehty vuonna 2022 määrällisesti huomattavasti valtakunnallista keskiarvoa vähemmän.

Palontutkintaa on tehty palvelutasokaudella tarkoituksenmukaisessa laajuudessa. Kaikki ne vakavat tulipalot, joista on arvioitu saatavan tutkinnalla lisää tietoa, on tutkittu. Yhteistyö poliisin kanssa on ollut päivittäistä, välitöntä ja luontevaa sekä epämuodollisen sujuvaa. Poliisille on ilmoitettu arvio tulipalon tahallisuudesta tai tuottamuksellisuudesta sovitun käytännön mukaisesti. Palontutkinnan käytännöt on kuvattu toimintakäsikirjassa. Vastuuhenkilö on nimetty.

Aluehallintoviraston asiantuntija-arvion mukaan vuoden 2022 vuosittainen selvitys ei sisällä arviointia ja selvitystä palontutkinnan toteutumisesta. Palontutkinnan tavoitteeseen tutkia kaikki vakavia omaisuus- ja henkilövahinkoja aiheuttaneet tulipalot ei ole kaikilta osin toteutunut. Arviointia palontutkinnan kokonaisuuden toteutumisesta ei voida tehdä. Poliisille tehtävässä ilmoitusmenettelyssä on havaittu merkittäviä puutteita ja kokonaisuus edellyttää hyvinvointialueelta kehittämistoimenpiteitä.

Onnettomuuskehityksen seuranta on ollut palvelutasokaudella jatkuvaa. Pelastuslaitoksen alue on asukasluvultaan melko pieni ja riskeiltään keskimääräinen. Pelastuslaitokselle on muodostunut pitkän ajan kuluessa käsitys tapahtuneiden onnettomuuksien laadusta ja määrästä, eikä mitään erityisen huolestuttavia trendejä ole havaittu.

Aluehallintoviraston asiantuntija-arvion mukaan onnettomuuskehityksen seurannan osalta selvitys ei sisällä tarpeellisia tietoja toiminnan toteutumisesta.

Valvonta on toteutettu päätyneelle palvelutasokaudella vuosittain laaditun valvontasuunnitelman mukaisesti lähes täysimääräisenä. Valvonnan käytännöt on kirjattu toimintakäsikirjaan. Valvonnan vastuuhenkilöt on nimetty.

Aluehallintoviraston asiantuntija-arvion mukaan määräaikaisen valvonnan osalta määrällisiin tavoitteisiin on päästy osittain. Asiantuntija-arviossa nostetaan erikseen esille, että valvontatyön vaikuttavuuden arvioimisen osalta hyvinvointialue toteaa selvityksessään luotettavan tarkastelun ei ole tällä hetkellä olevan mahdollista käytettävissä olevilla tietojärjestelmillä.

Voimassa olevan palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelman mukaiset toimenpiteet onnettomuuksien ehkäisyn osalta ovat toteutuneet suunnitellusti. Vuodelle 2023 suunniteltu uusi palotarkastajan virka on perustettu ja rekrytointi toteutettu. Kehittämissuunnitelmassa on suunniteltu henkilöresursoinnin lisäämistä onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden tuottamiseen myös tulevilla palvelutasopäätöskaudella.

2.2 Pelastustoiminta

Kiireellisen pelastustoiminnan toimintavalmius on toteutunut palvelutasopäätöksen mukaisesti lähes kaikkialla. Toimintavalmiusaikojen ongelmat on tiedostettu, ja toimintavalmiutta parantaviin toimenpiteisiin on jo ryhdytty Hämeenlinnan keskustan ja Ahveniston ongelmallisten riskiruutujen osalta.

Palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelman mukaiset lisäykset henkilötyövuosiin on toteutettu suunnitellusti. Kehittämissuunnitelmassa on suunniteltu henkilöresursoinnin lisäämistä pelastustoiminnan palveluiden tuottamiseen myös tulevilla palvelutasopäätöskaudella.

Aluehallintoviraston asiantuntija-arvion mukaan Kanta-Hämeen alueella on viisi ongelmaruutua ensimmäisen yksikön toimintavalmiuden osalta. Hämeenlinnan keskustan ja Ahveniston alueelle sijoittuu kolme ruutua. Hämeenlinnan keskustan alueella on ennestään kaksi pitkäaikaista ongelmaruutua, ja lisäksi alueelle on tulossa kaksi ongelmaruutua lisää. Lisäksi Janakkalassa ja Riihimäellä on kummassakin yhdet ongelmaruudut ja Riihimäen osalta ongelma on mahdollisesti laajenemassa yhdellä uudella ongelmaruudulla. Toimintavalmiuden kehittäminen edellyttää hyvinvointialueelta toimenpiteitä. Hyvinvointialueen suunnitelmat toimintavalmiuden kehittämiseksi eivät näyntyä selkeänä kokonaisuutena.

Asiantuntija-arvion mukaan toimintavalmiuden kehittämisen voidaan ennakoida näkyvän esimerkiksi investointeina. Käytettävissä olevissa investointisuunnitelmissa ei ole tuotu selkeästi esille investointeja, jotka toteutuessaan kehittäisivät palvelujen tasoa lain vaatimalle tasolle.

Sammutusvesisuunnitelman päivitys on suunniteltu palvelutasokaudelle, mutta sitä ei ole vielä tehty. Suunnitelma on omana kohtanaan toimintakäsikirjassa. Suunnitelmalle on nimetty vastuuhenkilö.

Aluehallintoviraston asiantuntija-arvion mukaan sammutusvesisuunnitelma tulee päivittää kokonaisuutena ajan tasalle.

Ympäristövahinkojen torjumiseksi pelastuslaitoksella on ollut käytössä vaarallisten aineiden torjuntaohje (2017) sekä öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma (2020). Nämä ohjeet ovat antaneet hyvät toimintaedellytykset kyseisten onnettomuustyyppien torjumiseksi. Aluehallintovirasto teki yhtenäisesti valvontaa pelastuslaitoksiin ympäristövahinkojen torjunnan osalta vuoden 2022 aikana. Pelastuslaitoksen osalta havaittiin tarvittavia kehittämistoimenpiteitä, joihin ei ole vielä ennätetty reagoida.

Aluehallintoviraston asiantuntija-arvion mukaan ympäristövahinkojen torjunnan kokonaisuus edellyttää hyvinvointialueelta toimenpiteitä, jotta valmius nousee lain edellyttämälle tasolle.

Pelastustoimen johtaminen ja yhteistoiminta on päättyneellä palvelutasokaudella toteutunut hyvin. Johtamisohje on päivitetty. Johtamisjärjestelyt on kuvattu toimintakäsikirjassa. Johtamisen järjestelyille ja yhteistoiminnalle on nimetty vastuuhenkilöt.

Aluehallintoviraston asiantuntija-arvion mukaan pelastustoiminnan johtaminen ja yhteistoiminta on järjestetty niille asetettujen vaatimusten mukaisesti.

2.3 Pelastustoimen suunnitelmat

Päätyvällä palvelutasokaudella pelastustoimen suunnitelmia on aloitettu kehittämään kokonaisvaltaisesti. Suunnitelmien kokonaisuus on kirjattu toimintakäsikirjaan. Kullekin suunnitelmalle on nimetty vastuuhenkilö.

Aluehallintoviraston asiantuntija-arvion mukaan hälytysohje tulee päivittää kokonaisuudessaan ajan tasalle, suunnitelma pelastuslaitosten keskinäisestä avunannosta on laadittava sekä onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat on laadittava ja päivitettävä.

Asiantuntija-arvion mukaan jatkossa pelastustoiminnan suunnitelmien ylläpito- ja päivittämisprosessia on tarpeen kehittää yksityiskohtaisemmaksi. Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisten pelastussuunnitelmien kokonaisuus edellyttää riittävää henkilöresurssia ja lakisääteisten velvoitteiden asianmukaista hoitamista.

2.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

Päätyvällä palvelutasokaudella vapaaehtoistoiminta on jatkunut vakiintunein järjestelyin ja palokuntasopimuksissa määritellyin periaattein. Vapaaehtoistoiminnan käytännöt on kirjattu toimintakäsikirjaan. Vastuuhenkilöt on nimetty.

Sopimuspalokuntien ja sivutoimisten henkilöstön perus- ja täydennyskoulutusta on järjestetty Pelastusopiston sopimushenkilöstön opetussuunnitelman mukaisesti. Sopimuspalokuntien pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön terveystarkastukset on toteutettu aluesopimuksen ja työterveyshuollon toimintasuunnitelman mukaisesti. Kaikkien sopimuspalokuntien kanssa on käyty määrävälein kehityskeskustelutilaisuudet.

Aluehallintoviraston asiantuntija-arvion mukaan hyvinvointialue hyödyntää pelastustoimen palvelujen tuottamisessa sopimuspalokuntia merkittävästi. Selvityksessä ei ole esitetty tietoja vapaaehtoisten toimijoiden käyttämisestä pelastustoimen palvelujen tuottamisessa muiden kuin sopimuspalokuntien osalta. Myös vapaaehtoistoiminnan edistämisen, terveystarkastusten ja koulutusten osalta tiedot ovat siinä määrin puutteellisia, että arviointia ei voida suorittaa.

Asiantuntija-arvion mukaan edellistä vuotta 2021 koskevassa asiantuntija-arviossa on todettu ongelmia alueen sopimuspalokuntien hälytysvalmiuden ylläpidossa. Ongelmasta tai sen korjaantumisesta ei annettu tietoja vuotta 2022 koskevassa selvityksessä.

2.5 Väestönsuojeluun varautuminen

Väestönsuojeluun varautumisessa on tunnistettu puutteita, joita on ollut tarkoitus korjata kuluvalle palvelutasokaudella. Työ on kesken. Väestönsuojeluun varautumisen käytännöt on kirjattu toimintakäsikirjaan. Vastuuhenkilöt on nimetty.

Palvelutasopäätöksessä kehitettäväksi päätetyistä asioista on toteutettu suunnitellusti suoja- ja evakointitilojen kartoitus sekä osittain paloasemakohtaisten toimintavalmiuksien kehittäminen poikkeusoloissa.

Aluehallintoviraston asiantuntija-arvion mukaan valmiussuunnitelma ja evakointisuunnitelma on tarpeen päivittää. Päivittämistarve on huomioitu jo vuoden 2021 aluehallintoviraston tekemässä asiantuntija-arviossa. Väestönsuojelutehtävien edellyttämien toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisen toteutumisen arviointi on saatujen tietojen mukaisesti toteutunut vain osittain vuonna 2022 ja on näin puutteellista toiminnan yhteensovittamisen osalta eri tahojen kanssa. Harjoittelu, ja yhteistoimintamuistiot sekä sopimukset ovat myös puutteellisia.

Asiantuntija-arvion mukaan väestönsuojeluorganisaation määrittämisen toteutumisen arviointi on puutteellista vain osittain toteutuneiden henkilöiden, tilojen, kaluston ja materiaalien määrittelyn osalta, varautumisrekisteriin kirjaamisen osalta ja pelastuslaitoksen toiminnan organisoitumisen ja johtamisen osalta sodan aikaisen suunnittelun osalta. Väestönsuojelutehtäviin varattu johto- ja erityishenkilöstön koulutuksissa tehtäviinsä on puutteita. Väestönsuojelukoulutukseen ei olla osallistuttu vuonna 2022.

Asiantuntija-arvion mukaan johtamistiloissa on tunnistettuja puutteita. Tuesta kunnille ei ole saatavissa tarkempia tietoja, joten sitä ei voida arvioida.

3 RISKIANALYYSIN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Palvelutasopäätöksen perustana olevan riskianalyysin tulee sisältää sellaiset toimintaympäristön arvioinnin ja pelastustoimen onnettomuuskehityksen seurannan perusteella tunnistetut keskeiset uhat ja riskit sekä niiden muutokset, joihin pelastustoimen tulee varautua.⁹ Riskianalyysiin sisältyvien uhkien arvioinnin tulee kattaa päivittäiset onnettomuudet, häiriötilanteet ja poikkeusolot. Riskianalyysi tulee laatia siten, että sen perusteella pelastustoimen palvelut on mahdollista mitoittaa riskien ja uhkien mukaisesti.

Pelastuslaitoksen toimintaympäristön ja riskien analysointi perustuu pelastuslaitoksen riskianalyysiin 2023, [Kanta-Hämeen alueelliseen riskiarvioon 2023](#) ja [kansalliseen riskinarvioon 2023](#).

Kanta-Hämeen alueellinen riskiarvio 2023 on laadittu poikkihallinnollisen työryhmän yhteistyönä. Sen konkreettisenä tavoitteena on muodostaa toimijoiden yhteinen riskikäsitys alueellisen häiriösietokyvyn ja häiriötilanteiden hallinnan kehittämiseksi.

Taulukko 1. Kanta-Hämeen alueellinen riskiarvio 2023.

Skenaario	Toden- näköisyys	Välittömät vaikutukset			Yhteiskunnalliset vaikutukset				
		Henkilö- vahingot	Ympäristö- vahingot	Taloudelliset vahingot	Johtaminen	Sisäinen turvallisuus	Alueen talous, infrastruk- tuuri	Väestön toimintakyky ja palvelut	Henkinen kriisin- kestävyys
3.1 Energiansaannin vakavat häiriöt	4	***	**	****	***	****	****	****	***
3.2 Kyberympäristön riskit	3	****	****	***	****	****	****	****	***
3.3 Turvallisuuspoliittinen kriisi	3	***	***	***	***	***	***	***	***
3.4 Viestintäverkkojen ja -palveluiden vakavat häiriöt	5	*	*	**	**	**	**	**	**
3.5 Vakava kemikaali- tai räjähdysonnettomuus	3	***	***	***	**	**	***	**	*
3.6 Talvimyrsky	5	**	***	***	*	**	***	**	*
3.7 Laajamittainen maahantulo	5	*	*	*	***	***	**	***	**
3.8 Vedenjakeluhäiriö	4	***	**	**	**	**	****	****	**
3.9 Jätevesihuoltohäiriö	4	***	***	**	**	**	****	****	**
3.10 Elintarvikehuollon häiriö	4	**	**	***	**	**	***	***	***
3.11 Logistiikka	3	***	***	***	**	**	***	**	**

Todennäköisyys: 1 = Hyvin matala (harvemmin kuin kerran 1000 vuodessa), 2 = Matala (kerran 500–1000 vuodessa), 3 = Keskimääräinen (kerran 100–500 vuodessa), 4 = Korkea (Kerran 10–100 vuodessa), 5 = Hyvin korkea (useammin kuin kerran 10 vuodessa). Välittömät vaikutukset: Ei vaikutusta, vähäinen (*), lievä (**), merkittävä (***), erittäin merkittävä (****).

Yhteiskunnalliset vaikutukset: Ei vaikutusta, vähäinen (*), lievä (**), merkittävä (***), estävä tai vaarantava (****).

Pelastustoimen riskianalyysin perusteella suurimmat tunnistetut riskit liittyvät pelastuslaitoksen resursseihin sekä suorituskyvykkyyteen tarjota hyvinvointialueen asukkailla pelastustoimen lakisääteisiä palveluja:

- Suorituskyvyn riskeihin liittyvät haasteet riskiruutujen tavoittamisessa sekä henkilöstön kykenevyys vaativiin tehtäviin osassa aluetta. Pelastustoiminnan mitoitus perustuu riskianalyysissä määriteltyyn riskiruutuaineistoon ja -luokitukseen.

⁹ [Sisäministeriön asetus pelastustoimen palvelutasopäätöksestä \(1225/2022\)](#)

- Sopimuspalokunnat ovat tärkeässä roolissa pelastustoiminnan palveluiden tuottamisessa päätoimisen henkilöstön rinnalla. Osin väestö- ja yhdyskuntarakenteen muutoksista johtuen voi mahdollisesti tulevaisuudessa myös sopimuspalokuntatoiminnan ylläpito vaikeutua.
- Onnettomuuksien ehkäisyn palveluihin käytettävät resurssit eivät kaikilta osin ole tällä hetkellä riskiperusteisella, lainsäädännön mukaisella tasolla.
- Kalustoon liittyy merkittävänä riskinä mm. nykyisestä materiaalien saatavuudesta sekä kustannusten nousuista johtuva hankintojen vaikeutuminen.

Palvelutasopäätöksen luvussa 4 on palveluittain (kohdassa tarpeet ja tavoitteet) tarkemmin esitetty riskianalyysin johtopäätöksinä syntyneet tarpeet toiminnan mitoittamiseksi ja kehittämiseksi.

4 PALVELUTASOA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET PALVELUITTAIN

Tässä asiakirjan osassa on kuvattu palvelutaso palveluittain seuraavasti:

- **Nykytilan kuvauksessa** on avattu, millainen palvelutaso on ollut voimassa olevan palvelutasokauden aikana.
- **Tarpeet ja tavoitteet** -kohdassa on kuvausta toimintaympäristö- ja riskianalyyseissä tunnistetuista palveluun liittyvistä riskeistä ja uhkista sekä muista palvelutarpeeseen vaikuttavista tekijöistä. Kohdassa on myös määrittäminen palvelun mitoituksesta, tavoitteista ja seurantamittareista.
- **Päätös palvelutasosta** koostuu useimmissa kohdissa edellä mainituista kohdista siten, että kehittämällä nykytila vastaamaan havaittuja tarpeita saavutetaan palvelutasossa lain määräämä taso¹⁰. Kaavana asia voidaan esittää hieman yksinkertaistaen $P(\text{päätös}) = N(\text{nykytila}) + T(\text{arpeisiin vastaaminen})$.
- **Kehittämistarpeet**, jotka on tarkoituksenmukaista nostaa kehittämissuunnitelmaan, on mainittu tässä kohdassa erikseen. Vastaaminen näihin tarpeisiin vaatii esimerkiksi investointeja, lisäresursseja tai muuta lisärahoitusta.

4.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

4.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä

Pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä.¹¹ Ohjauksella, neuvonnalla, turvallisuusviestinnällä ja valvontatoiminnalla pelastusviranomaisen pyrkii tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäisemiseen ja mm. kansalaisten, yritysten, erilaisten yhteisöjen, julkishallinnollisten organisaatioiden ja muiden viranomaisten turvallisuuskulttuurin kehittämiseen ja siinä tukemiseen.

Palvelutason nykytilan kuvaus

Ohjauksen, neuvonnan ja turvallisuusviestinnän vastuuhenkilöt on nimetty. Toimintakäsikirjan ohjeistus on päivitetty 2023.

Pelastussuunnitelmien ja poistumisturvallisuusselvitysten laatimista on ohjattu järjestämällä tarpeen mukaan koulutusta sekä arvioimalla suunnitelmia valvonnan yhteydessä. Ohjauksen ja neuvonnan järjestelyt ja resurssit on esitetty vuosittain laadittavassa valvontasuunnitelmassa. Ohjausta ja neuvontaa on tehnyt pelastuslaitoksen koko henkilöstö. Kysyntään on pyritty vastaamaan täysimääräisesti.

Turvallisuusviestinnän keinoin tavoitettujen määrä väheni merkittävästi koronapandemian myötä, eikä pelastuslaitos ole määrällisesti tarkasteltuna saavuttanut koronaa edeltävää tasoa.

Turvallisuusviestinnän kohderyhmät, resurssit ja toteutustavat on esitetty vuosittain vahvistettavassa turvallisuusviestintäsuunnitelmassa. Sen laatimisessa on huomioitu onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelman ja pelastuslaitosten kumppanuusverkoston asiantuntijaverkoston suositukset.

Turvallisuusviestintään ei ole resursoitu päätoimisia turvallisuuskouluttajia, vaan viestintää on suoritettu oman työn osana. Turvallisuusviestintää ja -koulutusta on tehnyt koko pelastuslaitoksen henkilöstö, ja toiminnassa on hyödynnetty myös sopimuspalokuntia.

¹⁰ [Laki pelastustoimen järjestämisestä \(613/2021\) 6 §](#): Pelastustoimen palvelutason tulee vastata kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia ja muita uhkia. Pelastustoimen palvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

¹¹ [Pelastuslaki \(379/2011\) 27 §](#)

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksella tavoitteena on kehittää riskiperustaista turvallisuusviestintää ja -koulutusta vastaamaan onnettomuuksien ehkäisytyön tarpeita. Kohderyhmien perusteena toimivat toimintaympäristö- ja riskianalyyssissä havaitut tarpeet sekä kansallisessa toimintaohjelmassa esitetyt tavoitteet.

Alueen väestö vanhenee erityisesti haja-asutusalueilla, jolloin omatoimisen varautumisen merkitys korostuu.

Ohjauksen, neuvonnan ja turvallisuusviestinnän tavoitteena on tavoittaa vuosittain 10 % alueen asukkaista.

Pelastuslaitoksen tavoitteena on kehittää turvallisuusviestintämenetelmiä yhdessä hyvinvointialueen muiden toimialojen sekä viestinnän kanssa.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos huolehtii pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä ja -koulutuksesta. Toiminnan tarkemmat painopisteet päätetään vuosittain laadittavissa valvonta- ja turvallisuusviestintäsuunnitelmissa.

Turvallisuusviestinnän kohderyhmien valinnassa huomioidaan ns. elinkaarimalli ja mahdolliset valtakunnalliset linjaukset. Pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän kohderyhminä ovat erityisesti lapset ja nuoret, nuoret aikuiset, sosiaalihuollon asiakkaat ja henkilökunta sekä asumisturvallisuuden erityisryhmät ja itsenäistä asumista tukevat palvelut. Erityistä huomiota kiinnitetään haja-asutusalueiden asukkaiden omatoimisen varautumisen tukemiseen. Asumisturvallisuutta ja väestönsuojelua käsittelevää turvallisuusviestintää järjestetään myös muille kohderyhmille.

Tavoitteena on tavoittaa vuosittain minimissään 10 % alueen asukkaista.

Henkilöresursseja ohjaukseen, neuvontaan ja turvallisuusviestintään varataan minimissään 3 htv.

Sopimuspalokuntien suorittamasta turvallisuusviestinnästä sovitaan palokuntakohtaisesti palokuntasopimuksissa.

Pelastuslaitokselle perustetaan palotarkastajan virka, jonka tehtävänä on vastata asiakaspalvelun ja kansalaisviestinnän sekä yleistä turvallisuutta koskevan neuvonnan, ohjauksen ja turvallisuusviestinnän tarpeisiin.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on edellyttää yhden palotarkastajan perustamista palvelutasopäätöskauden aikana. Pelastustoimen tulee kehittää turvallisuusviestintää yhdessä hyvinvointialueen viestinnän ja muiden toimialojen kanssa.

4.1.2 Palontutkinta

Pelastuslaitoksen on suoritettava palontutkintaa¹². Palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen. Pelastuslaitos määrittää palontutkinnan laajuuden, painopistealueet, toimintatavat ja käytettävät resurssit tavoitteiden perusteella¹³.

¹² [Pelastuslaki \(379/2011\) 41 §](#)

¹³ Hallituksen esitys Eduskunnalle pelastuslaiksi ([HE 257/2010](#))

Palvelutason nykytilan kuvaus

Palontutkinnan vastuhenkilö on nimetty. Toimintakäsikirjan ohjeistus on valtakunnallisen käytännön mukainen ja päivitetty 2023. Koulutettuja palontutkijoita on kolme.

Pelastustoiminnan johtajat ovat tehneet tason 1 mukaisen palontutkinnan kaikista tulipaloista ja kirjanneet saadut tiedot Pronto-tietojärjestelmään. Tulipaloja Kanta-Hämeessä on ollut noin 400 vuosittain. Tason 1 mukaiseen palontutkintaan on mennyt aikaa arviolta 0,5 tuntia/tulipalo, mikä on vastannut vuodessa 200 tunnin työpanosta.

Tarkemman eli tason 2 tutkinnan ovat palontutkijat tehneet harkinnan mukaan. Harkintaa on tehty lähes kaikista tulipaloista palontutkijoiden käytössä olevan viestisovelluksen välityksellä. Erityisesti on harkittu, onko tutkinnalla mahdollista tuottaa tietoa, joka olisi välittömästi hyödynnettävissä pelastuslaitosten omassa valistus- ja neuvontatyössä, valvonnassa ja pelastustoiminnan kehittämisessä¹⁴. Useista tarkempaan tutkintaan johtaneista tulipaloista on ollut kyse henkilövahinkoja tai huomattavia omaisuusvahinkoja aiheuttaneista paloista.

Tason 2 tutkintaan johtaneita paloja on vuosittain ollut noin 15–20. Niiden tutkintaan palontutkijoilta on mennyt aikaa arviolta kaksi työpäivää/tulipalo, mikä on vastannut 30–45 työpäivän työpanosta.

Erillisen tutkintaryhmän tekemä tason 3 palontutkinta on ollut erittäin harvinainen, mutta siihenkin on valmius.

Palontutkinnan tuloksia on käyty läpi säännöllisesti henkilökunnan koulutuksissa. Tuloksia julkaistaan pelastuslaitoksen sisäisellä tiedotuskanavalla, josta koko henkilöstöllä on mahdollisuus niitä lukea.

Yksi palontutkijoista on ollut mukana kansallisessa asiantuntijaverkostossa (atv), jonka välityksellä pelastuslaitokset ovat tehneet yhteistyötä ja jakaneet hyviä käytäntöjä. Poliisin teknisen rikostutkimuskeskuksen kanssa on tehty tiivistä yhteistyötä tulipalojen paikkatutkinnassa ja Tukesin kanssa sähköpaloissa. Kaikkiaan palontutkinnan vaatima resurssi on ollut noin 0,5 htv.

Tarpeet ja tavoitteet

Uhka- ja riskiarvion mukaan tulipalojen määrä Kanta-Hämeessä on tavanomainen valtakunnalliseen keskiarvoon verrattuna. Palontutkijoiden määrä asukaslukuun ja tulipaloihin suhteutettuina on pelastuslaitoksella pienempi kuin valtakunnallinen keskiarvo. Palontutkinnan resursoinnin turvaamiseksi koulutettujen palontutkijoiden määrää tulee lisätä.

Palontutkinnan tulosten hyödyntäminen ei ole ollut ideaalista. Asiasta on tekeillä opinnäytetyö, jonka perusteella kansallinen asiantuntijaverkosto tulee suosittelemaan hyödyntämiseen yhtenäistä käytäntöä vuoden 2023 aikana.

Tavoitteena on tehdä tason 1 tutkinta kaikista tulipaloista ja tason 2 tutkinta kaikista tulipaloista, joiden tutkinnalla on mahdollista tuottaa tietoa. Määrällisesti tehdään arviolta 20–25 tason 2 tutkintaa vuodessa.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos jatkaa palontutkintaa toimintakäsikirjan ja nykyisen käytännön mukaisesti. Palvelutasokauden aikana koulutetaan minimissään kaksi palontutkijaa lisää.

Tason 1 tutkinta tehdään kaikista tulipaloista. Palontutkinnasta vastaa pelastustoiminnan johtaja. Tason 2 palontutkintoja tehdään vähintään 20 vuosittain tulipaloista, joiden tutkinnalla on mahdollista tuottaa tietoa. Pelastuslaitos pitää yllä valmiutta tason 3 tutkintaan.

Palontutkinta tehdään myös teemoittain valtakunnallisten linjausten sekä onnettomuuskehityksen seurannan tarpeiden mukaisesti.

¹⁴ Hallituksen esitys Eduskunnalle pelastuslaiksi ([HE 257/2010](#))

Palontutkinnan tulokset kirjataan ja tallennetaan valtakunnalliseen onnettomuustietojärjestelmään.

Palontutkinnan tulosten hyödyntämiseksi otetaan käyttöön kansallisen asiantuntijaverkoston suositusten mukainen käytäntö sen valmistuttua.

Palontutkintaan varataan resursseja minimissään 0,7 htv.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin henkilöstövoimavaroin niitä osittain uudelleen kohdentamalla. Koulutettujen palontutkijoiden määrää tulee kuitenkin lisätä ja osaamista kehittää.

4.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä

Pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.¹⁵

Palvelutason nykytilan kuvaus

Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisyssä sisältää muun muassa tapahtumaturvallisuuteen liittyvät asiat sekä palovaarallisista kohteista tulevat onnettomuusriski-ilmoitukset. Yhteistyö on kuvattu toimintakäsikirjan asianomaisissa kohdissa. Vastuuhenkilöt on nimetty.

Tapahtumaturvallisuuteen liittyvää valvontatoimintaa on tehty yhdessä poliisin ja ensihoidon kanssa tiiviisti ja vakioitunein menettelytavoin.

Palovaarakohteista tulleita onnettomuusriski-ilmoituksia on tullut sekä viranomaisilta että yksittäisiltä kansalaisilta. Kaikki tulleet yhteydenotot on arvioitu, ja niiden perusteella on ryhdytty toimivallan mukaisiin toimenpiteisiin. Moniviranomaisyhteistyö on ollut sujuvaa, ja sitä on tehty muun muassa sosiaalitoimen, rakennusvalvonnan ja terveystarkastuksen kanssa.

Pelastuslaitos on osallistunut paikalliseen ja alueelliseen turvallisuusyhteistyöhön. Maakunnassa ylimmän johdon suunnittelu- ja tiedonvaihtofoorumina toimi Kanta-Hämeen turvallisuusfoorumi. Pelastuslaitos koordinoi turvallisuusfoorumin toimintaa.

Pelastuslaitos on tehnyt alueen kuntien eri viranomaisten ja muiden kunnallisen infrastruktuurin kannalta merkittävien tahojen kanssa yhteistyötä onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä, rakentamisen ja maankäytön ohjaamisessa toimien asiantuntijaviranomaisena niillä osa-alueilla, jotka sen toimivaltaan kuuluvat.

Tarpeet ja tavoitteet

Onnettomuusriskikohteiden määrän odotetaan kasvavan vuoden 2024 alusta voimaan tulevan pelastuslain muutoksen myötä. Palovaroittimen kunnossapitovastuu siirtyy asunnon haltijalta asunnon omistajalle. Omistajat alkavat vierailta vuokraamissaan asunnoissa ja huomaavat mahdollisesti uusia riskikohteita.

Rakennetun ympäristön turvallisuuden, asumisturvallisuuden ja tapahtumaturvallisuuden kehittämiseksi pelastuslaitoksen on jatkettava monipuolista yhteistyötään alueella toimivien muiden viranomaisten, yritysten ja yhteisöjen kanssa. Resurssia on myös kohdennettava erilaisiin valtakunnallisiin yhteistyöfoorumeihin ja asiantuntijaverkostoihin, joiden avulla pelastustoimen valtakunnallisia toimintatapoja yhtenäistetään.

Pelastuslaitos osallistuu palvelutasopäätöskaudella aktiivisesti kuntien viranomaisten kanssa eri toiminta-alustoilla turvallisen asuinympäristön ja luotettavan infrastruktuurin suunnitteluun ja

¹⁵ [Pelastuslaki \(379/2011\) 42 §](#)

ylläpitämiseen. Pelastuslaitos osoittaa riittävän resurssin tämän yhteistyön hoitamiseen joustavasti ja prosessien tarpeetonta viivästyttämistä välttämään pyrkien.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos jatkaa yhteistyötä tapahtumaturvallisuuden eteen toteutuneen käytännön mukaisesti.

Onnettomuusriski-ilmoitukset ja nuohouksessa havaitut viat käsitellään valvontasuunnitelman ja toteutuneen käytännön mukaisesti. Yhteistyöhön varataan 1,5 htv.

Pelastuslaitos tekee aktiivisesti yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa maankäyttöön ja rakentamiseen liittyen suunnitteluun liittyvissä lausunto- ja neuvontatehtävissä.

Alueelliseen ja paikalliseen turvallisuusyhteistyöhön osallistutaan hyvinvointialueen, kuntien ja maakuntaliiton puitesopimuksen mukaisesti.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta

Pelastuslaitoksen tulee seurata onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja niistä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhtyä osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä tarvittaessa tehdä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille.¹⁶

Palvelutason nykytilan kuvaus

Onnettomuuskehityksen seuranta on tapahtunut lähinnä riskianalyysin päivittämisen yhteydessä. Onnettomuuksien määrä vuosittain on ollut melko pieni, jolloin johtopäätösten tekeminen yksittäisestä vuodesta on ollut epävarmaa. Onnettomuuskehitystä on käsitelty osittain Kanta-Hämeen turvallisuusfoorumissa.

Palontutkijat ovat seuranneet palojen syttymissyitä jatkuvasti havaitakseen mahdollisia trendejä.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen onnettomuuskehityksen seurannan prosessia tulee tarkastella koko hyvinvointialueen organisaatio huomioiden ja yhteistyössä muiden toimialojen kanssa.

Onnettomuuskehityksestä tehtävät johtopäätökset tulee laajemmin viedä eri viranomaisten tietoon esimerkiksi Kanta-Hämeen turvallisuusfoorumin kautta.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos seuraa aktiivisesti koko toiminta- ja valvonta-alueellaan onnettomuuskehitystä ja reagoi tarvittaessa tapauskohtaisella harkinnalla resursseja uudelleen kohdentamalla. Pääsyöte onnettomuuskehityksestä tuotetaan omien resurssien havaintojen ja valtakunnallisten onnettomuustrendien ja teematutkintojen tuottaman tiedon avulla. Palojen syttymissyitä pelastuslaitoksen palontutkijat seuraavat jatkuvasti.

Pelastuslaitos vie kehityksestä tehtävät johtopäätökset tiedoksi muille viranomaisille hyödyntäen mm. Kanta-Hämeen turvallisuusfoorumia.

¹⁶ [Pelastuslaki \(379/2011\) 43 §](#)

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

Käytettävissä olevien tietovarantojen hyödyntämismahdollisuudet tulee selvittää palvelutasopäätöskauden aikana ja luoda toimintamalli tiedolla johtamiseen pelastustoimen toiminnan kehittämiseksi. Tässä yhteydessä yhteistyötä hyvinvointialueen toimialojen välillä tulee lisätä.

4.1.5 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta

Hyvinvointialue voi hoitaa tehtävät itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle hyvinvointialueelle. Säännöksen perusteluiden mukaan hyvinvointialueiden vapaaehtoisessa yhteistoiminnassa hyvinvointialueet voisivat sopia, miten järjestämisvastuu jaetaan.

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitoksella ei ole ollut yhteistoimintaa onnettomuuksien ehkäisyssä tai valvonnassa muiden alueiden kanssa.

Tarpeet ja tavoitteet

Ei ole nähtävissä tarpeita selvittää asiaa.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos selvittää yhteistoiminnan tarpeen, jos palvelutasokaudella tulee esille tarpeita yhteistoiminnan aloittamiseen.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.1.6 Valvontatehtävät

Hyvinvointialue päättää, millä tavoin pelastuslaitos huolehtii alueellaan pelastustoimen valvontatehtävistä. Pelastuslaitoksen on alueellaan valvottava pelastuslain säännösten noudattamista. Pelastuslaitoksen on laadittava valvontasuunnitelma valvontatehtävän toteuttamisesta. Valvontasuunnitelman tulee perustua hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätökseen.¹⁷

Palvelutason nykytilan kuvaus

Valvonnan vastuhenkilö on nimetty. Toimintakäsikirjan ohjeistus on kunnossa ja päivitetty 2023. Valvontasuunnitelma on tehty vuosittain. Suunnitelmassa on päätetty valvontatyön, joista suurimman osan muodostaa palotarkastukset, kohdemäärittelystä, toistuvuudesta ja toteutustavasta. Määräaikaisia palotarkastuksia on tehty 800–1000 vuosittain. Kohteet ovat valikoituneet riskiperusteisesti. Valvontarekisterinä käytetään Merlot-palotarkastusohjelmaa. Kohteiden luokittelussa ja valvontavälin pituudessa noudatetaan valtakunnallista käytäntöä¹⁸.

¹⁷ Pelastuslaki (379/2011) 78 §. Tässä kohdassa 4.1.6 on käsitelty pelastuslaissa säädetty valvontatehtävä. Kemikaalilainsäädännössä säädetty valvontatehtävä on käsitelty kohdassa 4.1.8.

¹⁸ Pelastuslaitosten kumppanuusverkostossa on sovittu valtakunnalliseksi käytännöksi jakaa valvottavat kohteet kuuteen pääluokkaan (A1-A6) käyttötarkoituksen mukaan. Pääluokkien alla on 63 alaluokkaa, joille on määritetty suositeltu tarkastusväli. Tarkastusväliä voidaan lyhentää kohteen riskien ollessa keskimääräistä suurempien ja pidentää riskien ollessa keskimääräistä pienempiä.

Ennalta suunnittele mattomien, usein pelastuslaitoksesta riippumattomista syistä tehtyjen tarkastusten määrä on ollut 300–400 vuosittain.

Valvontaan osoitettu henkilöresurssi on päätetty vuosittain valvontasuunnitelmassa ja se on ollut vuonna 2022 6,8 htv. Riskienhallinnan henkilöstön työpanoksesta suurin osa on ollut valvontatoimintaa. Valvontatoimintaan on osallistunut pelastuslaitoksen lähes koko päällystö.

Asuinrakennusten ja vapaa-ajan rakennusten valvontaa on tehty pääsääntöisesti paloturvallisuuden itsearviointien avulla, esiintyviin riskeihin perustuen, erikseen pyydettyä sekä vuosittain valvontasuunnitelman tarkistamisen yhteydessä valittavien teemojen perusteella. Asuinrakennusten ja vapaa-ajan rakennusten palo- ja henkilöturvallisuuden kehittymistä on tuettu turvallisuusviestinnällä. Asuinrakennusten valvontaa on tehnyt ensisijaisesti vuorotyötä tekevä pelastushenkilöstö.

Vuonna 2022 perustetun palomestarin viran tehtävänkuvaus käsittää ensisijaisesti onnettomuusriskiasumisen valvonta- ja neuvontatehtävät¹⁹. Vuonna 2023 perustetun palotarkastajan viran ensisijaiset tehtävät ovat tapahtumaturvallisuus- ja määräaikaivalvonnassa. Näiden lisäksi on riskienhallinnan olemassa olevien resurssien tarkemmalla kohdentamisella kohotettu pelastuslaitoksen tuottamien palveluiden laatua ja tavoitettavuutta. Uudelleenkohdentaminen ei ole kuitenkaan vähentänyt lisäresurssien tarvetta onnettomuuksien ehkäisyn toimialueella.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen keskeinen tavoite valvontatoiminnassa on laadukas valvontaprosessi ja asiakkaan turvallisuuskulttuurin kehittäminen onnettomuuksien ehkäisemiseksi, niihin varautumiseksi ja niissä toimimiseksi. Määrällinen tavoite on tehdä kaikki valvontasuunnitelman mukaiset sekä osoittamat palotarkastukset ajallaan.

Palvelutasopäätöskauden aikana otetaan käyttöön uusi valtakunnallinen onnettomuuksien ehkäisysovellus. Sovelluksen käyttöönottoon tulee varata minimissään 1 henkilötyövuoden työpanos. Käyttöönottoon voidaan hyödyntää nykyistä henkilöstöä, mutta työpanos tulee ottaa huomioon valvontatehtävien voimavaroissa.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos tekee vuosittain valvontasuunnitelman. Valvonta kohdennetaan suunnitelman mukaisesti. Asuinrakennusten ja vapaa-ajan asuinrakennusten valvonnassa hyödynnetään paloturvallisuuden itsearviointia. Määrällinen tavoite on tehdä vuosittain kaikki kyseisenä vuonna tarkastusvuorossa valvontavälinsä mukaisesti olevat kohteet. Kohteiden valvontavälit määritellään valtakunnallisen käytännön mukaisesti riskiperusteisesti. Vuosittain suoritetaan 800 – 1000 määräaikaista palotarkastusta.

Valvontatoimintaan varataan minimissään 8 htv. Onnettomuuksien ehkäisyn sovelluksen käyttöönottoon osoitetaan lisäksi minimissään 1 htv.

Pelastuslaitoksen määrävälein suorittama valvonta on maksullista. Pelastuslaitos noudattaa aluevaltuuston vahvistamaa palveluhinnastoa.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla. Onnettomuuksien ehkäisyn uuden tietojärjestelmän käyttöönotto vaatii minimissään 1 htv varauksen.

¹⁹ [Pelastuslaki \(379/2011\) 42 §](#)

4.1.7 Valmiuden tarkastaminen

Pelastusviranomaiset voivat tehdä tarkastuksia pelastuslaissa säädettyjen suuronnettomuuksien ja poikkeusolojen varautumisjärjestelyjen valvomiseksi.²⁰

Palvelutason nykytilan kuvaus

Valmiuden tarkastuksia on tehty osana palotarkastuksia.

Tarpeet ja tavoitteet

Valtakunnallisesti on ollut epäselvää, miten ja millä perusteilla valmiuden tarkastuksia on tarkoituksenmukaista tehdä.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos suorittaa tarvittaessa valmiuden tarkastuksia riskianalyysissa kriittisiksi arvioiduissa kohteissa. Tarkastukset tehdään palotarkastusten yhteydessä. Lisäksi noudatetaan tarkastuksissa valtakunnallisia linjauksia, jos niitä palvelutasokaudella tulee.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.1.8 Muut onnettomuuksien ehkäisy ja valvonnan palvelut - kemikaalivalvonta

Pelastuslaitos tekee vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvontaa²¹. Tämä valvonta on käsitelty omana kohtanaan, koska se perustuu muuhun kuin pelastuslakiin ja jossain määrin poikkeaa pelastuslain mukaisesta valvonnasta.

Palvelutason nykytilan kuvaus

Vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonta kuvaus on kirjattu toimintakäsikirjaan. Vastuhenkilö on nimetty.

Kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonta on koostunut uusien kohteiden valvontapäätösten tekemisestä sekä määräaikaisesta valvonnasta. Suuri osa valvonnasta on tehty palotarkastusten ohessa. Valvontatyöhön on aiemmin resursoitu 0,5 htv. Vuoden 2023 aikana on rekrytoitu päätoiminen paloinsinööri vastaamaan vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta.

Tarpeet ja tavoitteet

Tavoitteena on tehdä uusien kohteiden päätökset kuukaudessa ilmoituksesta, missä on onnistuttu. Valvonnat tehdään täysimääräisenä valvontasuunnitelman mukaisten palotarkastusten yhteydessä ja tarvittaessa erillisinä.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos tekee vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvontaa valvontasuunnitelman ja toteutuneen käytännön mukaisesti. Pelastuslaitos tekee toimivaltaansa kuuluvat kemikaalipäätökset kuukauden kuluessa ilmoituksesta.

Kemikaalivalvontaan resursoidaan minimissään 1 htv.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla. Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn valvontaan

²⁰ [Pelastuslaki \(379/2011\) 84 §](#)

²¹ [Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta \(390/2005\) 24 §](#)

voidaan kuitenkin tulevaisuudessa joutua kohdentamaan lisäresursointia, jos niiden käyttö lisääntyy ennakoidusti.

4.2 Pelastustoiminta ja siihen varautuminen

Hyvinvointialue päättää, millä tavoin pelastuslaitos huolehtii alueellaan pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.²²

4.2.1 Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä

Hyvinvointialue päättää, millä tavoin pelastuslaitos huolehtii alueellaan väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä.²³

Palvelutason nykytilan kuvaus

Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa on hoidettu tarpeen mukaan vaaratiedotteilla. Sisäministeriön [Vaaratiedoteoppaassa](#) on kuvattu yksityiskohtaisesti menettely, ja pelastustoiminnan johtaja on antanut vaaratiedotteet oppaassa kuvatulla tavalla.

Alueella on kattava väestönhälytinvverkosto. Sen käyttö väestön varoittamiseen on erittäin harvinaista. Kanta-Hämeen alueella väestöhälyttimiä on kaikkiaan 92. Järjestelmää on ylläpidetty ja huollettu säännöllisesti erillisen suunnitelman²⁴ mukaisesti. Hätäkeskuksen lisäksi pelastustoiminnan johtajalla on valmius käyttää ulkohälyttimiä.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen tavoitteena on, että kaikki 1. ja 2. riskialueen taajamat ovat väestöhälyttimien kuuluvuuspeiton alueella. Vanhentuneet ja toiminnaltaan epäluotettavat hälyttimet uusitaan. Laitekannan toimintavarmuuden säilyttäminen edellyttää 1–2 väestöhälyttimen hankintaa vuosittain.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos pitää yllä olemassa olevan valmiuden vaaratiedotteiden ja ulkohälyttimien käyttöön.

Vanhentuneiden hälyttimien uusimiseksi tehdään vuosittain varaus investointisuunnitelmaan. Vuosittain uusitaan 1-2 väestöhälytintä.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.2.2 Pelastustoiminta

Pelastustoimen palvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

²² [Pelastuslaki \(379/2011\) 27 §](#)

²³ [Pelastuslaki \(379/2011\) 27 §](#)

²⁴ Väestönhälytinsuunnitelman kehitysstrategia 2022 (salassa pidettävä)

4.2.2.1 Toimintavalmiusaikatavoitteet

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastustoiminnan palvelutason suunnittelua ja määrittelyä on ohjannut pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje²⁵. Toimintavalmiusaikojen seuraaminen on ohjeistettu toimintakäsikirjassa. Vastuuhenkilö on nimetty.

Taulukko 2. Riskiruudut ja toimintavalmiusaikojen toteutuminen.

Riskiluokka	I	II	III	IV
<i>Riskiruudut riskiluokittain vuoden 2022 lopussa.</i>	12	112	140	5441
Riskiruudut, joissa <i>ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika ei täyty</i> vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä vuonna 2022.	7	15	1	Ei päätöstä
Jatkuva puute: Riskiruudut, joissa <i>ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika ei täyty</i> vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä minään neljänä edellisenä kalenterivuotena.	3	1	0	Ei päätöstä
Riskiruudut, joissa <i>pelastustoiminnan toimintavalmiusaika ei täyty</i> vähintään 50 %:ssa kiireellisistä tehtävistä vuonna 2022. (IV-luokan riskiruudun osalta raja 38 min, jos ei toisin päätetty)	5	43	41	Ei päätöstä
Jatkuva puute: Riskiruudut, joissa <i>pelastustoiminnan toimintavalmiusaika ei täyty</i> vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä minään neljänä edellisenä kalenterivuotena.	0	2	0	Ei päätöstä

Taulukko 3. Toimintavalmiusaikojen mediaanit [mm:ss] vuosina 2020–2022.

Vuosi	2020	2021	2022
<i>Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan mediaani</i>	8:26	8:43	8:28
<i>Pelastustoiminnan toimintavalmiusajan mediaani</i>	12:32	12:49	12:18
<i>Pelastusjoukkueen pelastustoiminnan toimintavalmiusajan mediaani</i>	13:18	13:43	12:43

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen tavoitteena on, että riskiluokkien toimintavalmiusaikatavoitteet saavutetaan toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaisesti.

Kehittämistoimenpiteet tulee kohdistaa niihin riskiruutuihin, joissa on ollut jatkuvaa puutetta toimintavalmiusaikojen saavuttamisessa. Vuosien 2019–2022 perusteella ensimmäisen yksikön toimintavalmiudessa on ollut jatkuvaa puutetta I-riskiluokassa neljässä riskiruudussa²⁶, joista kaksi sijaitsee Hämeenlinnan keskustan läntisellä reunalla, yksi Janakkalan keskustassa ja yksi Riihimäen Peltosaaressa.

Hämeenlinnan keskustan läntisen reunan toimintavalmiuden parantamisen toimenpiteet on jo aloitettu. Assi-sairaalan yhteyteen valmistuu pelastusasema, jonne sijoittuvan pelastusyksikön

²⁵ <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79284/Toimintavalmiusohje%202012.pdf>

Pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamiseksi tulee määritellä riskien arvioinnin perusteella normaaliolojen toimintavalmius. Pelastustoiminnan toimintavalmiuden määrittämiseksi pelastustoimen alueet jaetaan riskiluokkiin käyttäen regressiomallia ja riskiluokan määrittäviä onnettomuuksia.

²⁶ Ruudut 111677, 111002 ja 91445.

tavoitteena on vastata kyseisiin toimintavalmiusaikatavoitteiden ongelmiin. Tämän Hämeenlinnan läntisen pelastusaseman käyttöönotto tapahtuu arviolta vuoden 2025 lopulla.

Janakkalan keskusta-alueella on I-riskiluokan riskiruutu, jota ei ole saavutettu toimintavalmiusaikatavoitteen mukaisesti viimeisimpänä neljänä vuonna. Myös Riihimäen Peltosaarella on I-riskiluokan riskiruutu, jota ei saavuteta toimintavalmiusaikavaatimusten mukaisesti. Kyseisten riskiruutujen saavuttamiseksi määräajassa ei ole tehtävissä sellaisia toiminnallisia muutoksia, joilla kyseinen riskiruutu saavutettaisiin toimintavalmiusaikavaatimusten mukaisesti. Toimintavalmiuden kehittämiseksi tulee käynnistää erillinen selvityshanke Janakkalan keskustan ja Riihimäen Peltosaaren pelastustoiminnan toimintavalmiuden kehittämiseksi palvelutasopäätöskauden aikana.

II-riskiluokassa vuosina 2019–2022 ensimmäisen yksikön toimintavalmiudessa on ollut jatkuvaa puutetta yhdessä riskiruudussa²⁷, joka sijaitsee Hausjärven Ryttylän taajaman länsiosassa. Tehokkaan pelastustoiminnan toimintavalmiusaikaa ei ole saavutettu vuosina 2019–2022 kahdessa riskiruudussa, jotka sijaitsevat Hausjärven Hikiällä ja Ryttylässä. Näissä riskiruuduissa tapahtuu vuosittain vain muutamia onnettomuuksia. Näiden riskiruutujen osalta palvelutason voidaan katsoa olevan tällä hetkellä riittävä, mutta toimintavalmiusaikojen kehittymiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota tulevina vuosina. Jo käynnissä olevassa palveluverkkoselvityksessä otetaan kuitenkin huomioon nämä toimintavalmiusaikaongelmat.

Sisäministeriö on käynnistänyt pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen uudistamista koskevan hankkeen vuonna 2022. Uudistettu ohje on huomioitava toimintavalmiuden suunnittelussa sen tultua voimaan, millä saattaa olla vaikutuksia toimintavalmiuden suunnitteluun palvelutasopäätöskauden aikana.

Päätös palvelutasosta

Uhka- ja riskiarvion perusteella pelastustoiminnan toimintavalmius toteutetaan siten, että taulukon 4 toimintavalmiusajat toteutuvat hyvinvointialueen eri osissa riskiruutukohtaisesti vähintään 50 %:n toteutumalla.

Taulukko 4. Toimintavalmiusaikatavoitteet.

Riskiluokka	I	II	III	IV
<i>Ensimmäisen yksikön</i> riskiluokkakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika [min]	6	10	20	-
<i>Ensimmäisen yksikön</i> ruutukohtainen toimintavalmiusajan toteutumisen vähimmäistaso [%] (min 50 %)	50	50	50	-
<i>Ensimmäisen yksikön</i> toimintavalmiusaikatavoitteen mediaani [mm:ss] kaikissa kiireellisissä tehtävissä, riskiluokista riippumatta	9:00			
<i>Pelastustoiminnan</i> riskiluokkakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika [min]	11	14	22	-
<i>Pelastustoiminnan</i> ruutukohtainen toimintavalmiusajan toteutumisen vähimmäistaso [%] (min 50 %)	50	50	50	-
<i>Pelastustoiminnan</i> toimintavalmiusaikatavoitteen mediaani [mm:ss] kaikissa kiireellisissä tehtävissä yhteensä riskiluokista riippumatta	13:00			
<i>Pelastusjoukkueen</i> riskiluokkakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika [min]	20	30	30	-
<i>Pelastusjoukkueen</i> toimintavalmiusaikatavoitteen mediaani [mm:ss] kaikissa kiireellisissä tehtävissä riskiluokista riippumatta	14:34			

²⁷ Ruutu 97518.

Huom: Toimintavalmiuden suunnitteluohje ei edellytä tavoitetta IV-riskialueelle.

Kehittämistarve

Toimintavalmiusaikapuutteiden korjaamiseksi kehitetään paloasemaverkostoa siten, että palvelutasopäätöksen mukainen toimintavalmius saavutetaan riskiluokittain koko hyvinvointialueella. Toimintavalmiuteen liittyvä asemaverkoston kehittäminen toteutetaan osana hyvinvointialueen vuonna 2023 aloittamaa palveluverkkoselvitystä.

4.2.2.2 Valmiuden säätelyn toimintamallit

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslain 379/2011 32§ mukaan pelastuslaitos vastaa pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta, kun tulipalo muu onnettomuus tai niiden uhka vaatii kiireellisiä toimenpiteitä ihmisen hengen tai terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojaamiseksi tai pelastamiseksi eivätkä toimenpiteet ole onnettomuuden tai sen uhan kohteeksi joutuneen omin toimin hoidettavissa tai kuulu muun viranomaisen tai organisaation hoidettavaksi. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava kiireellisyys- ja tärkeysjärjestykseen. Pelastuslain 2§ mukaan pelastustoiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että se on mahdollista myös valmiuslain (1552/2011) mukaisissa poikkeusoloissa.

Pelastustoiminnan normaaliaikojen perusvalmius on luotu ja sitä ylläpidetään jatkuvasti. Uhkien mukaiset tehostettua valmiutta tai täysvalmiutta vaativat valmiussuunnitelmat on laadittu, tehtäviin on varattu ja koulutettu henkilöstö, asianmukaiset toimitilat ovat olemassa sekä tarvittava materiaali ja välineet on hankittu. Valmiuden säätelyn periaatteet on kuvattu toimintakäsikirjassa. Vastuuhenkilö on nimetty.

Pelastuslaitoksen valmiuden säätelyä ja pelastustehtävien priorisointia johdetaan pelastustoiminnan johtamisjärjestelmällä. Pelastustoiminnan päivystävät päällystöviranomaiset vastaavat toimintavalmiuden säätelystä tapauskohtaista harkintaa käyttäen ja huomioiden muun muassa valmiuden korvaaminen päällekkäisissä tehtävissä, sääolosuhteet, hajautetut kiireettömät operaatiot, muut kiireettömät työtehtävät sekä harjoittelu.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksella ei ole määriteltyä kuvauksia perusvalmiuden korvaamisen kriteereistä ja toimenpiteistä, vaan valmiuden korvaaminen on perustunut kulloisenkin palvelutasopäätöksen päätöksiin tietyn palvelun tuottamisesta. Palvelutasopäätöskauden aikana on tarpeen uudistaa valmiuden säätelyprosessi sekä valmiustasojen kuvaukset ja kriteeristö.

Normaaliolojen pitkäkestoiset häiriötilanteet ja poikkeusolot saattavat aiheuttaa pitkäaikaisen tarpeen pitää yllä tehostettua valmiutta tai täysvalmiutta, mikä muuttaa pelastuslaitoksen talouden toteumaa merkittävästi. Täysvalmiuteen siirtymiseen on varauduttava suunnittelemalla ennakolta lisääntyvät menot ja miten ne voidaan kattaa budjettipainotuksin.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksen valmiuden säätelyä ja pelastustehtävien priorisointia johdetaan pelastustoiminnan johtamisjärjestelmällä.

Pelastuslaitoksen päivystävät päällystöviranomaiset vastaavat toimintavalmiuden säätelystä tapauskohtaiseen tilannearvioon perustuen silloin, kun alueen uhat- tai riskit oleellisesti muuttuvat ja tilanteen hallitseminen vaatii enemmän resursseja kuin pelastustoiminnan perusvalmiudessa.

Palvelutasopäätöskauden aikana luodaan ohjeistus perusvalmiuden ja valmiuden tehostamisen kriteereistä ja toimenpiteistä.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

Käytettävissä olevien tietovarantojen hyödyntämismahdollisuudet tulee selvittää palvelutasopäätöskauden aikana ja luoda toimintamalli tiedolla johtamiseen pelastustoimen toiminnan kehittämisessä.

4.2.2.3 Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen määrä ja laatu hyvinvointialueen alueen eri osissa

Palvelutason nykytilan kuvaus

I-luokan riskiruujuja on Hämeenlinnan, Janakkalan, Riihimäen ja Forssan keskustoissa. Näiden kaupunkien pelastusasemilla on välittömässä valmiudessa pelastusyksikkö vahvuudella yksi paloiesimies ja kolme palomiestä sekä näiden lisäksi yhdellä asemalla yksi tukiyksikkö vahvuudella yksi palomies. Pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön minimivahvuus on 20 henkilöä, joka pitää sisällään päivystävän palomestarin, operaattorin sekä päivystävän päällikön.

Edellä mainittu valmius edellyttää pelastustoimintaan osallistuvaa henkilöstöä yhteensä 135. Näistä päivystäviä päälliköitä on 5, päivystäviä palomestareita 12, alipäällystä 16 ja 102 palomiestä tai palomies-sairaankuljettajaa.

Pelastuslaitoksella on sopimus pelastustoimintaan osallistumisesta 25 eri organisaation²⁸ kanssa. Sopimuksista 21 on vapaaehtoisen palokunnan kanssa. Yksittäisiä sopimuksia on näiden lisäksi sotilaspalokuntien, teollisuuspalokunnan ja järvipelastajien kanssa. Vapaaehtoisten käyttö on kuvattu toimintakäsikirjassa. Vastuhenkilö on nimetty.

Kolmella paloasemalla pelastustoimen palveluita on tuottanut puolivakinainen henkilöstö, joka on tehnyt työsopimuksen hyvinvointialueen kanssa. Nämä asemat ovat Ypäjällä sekä Hausjärvellä Oitissa ja Hikiällä.

Sopimuspalokuntien yksiköt osallistuivat vuonna 2022 noin 40 %:iin pelastustoiminnan tehtävistä. Sopimushenkilöstöllä on merkittävä rooli muodostettaessa suuronnettomuusvalmius sekä varauduttaessa häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Vuonna 2022 pelastustoimintaan on osallistunut sivutoimista henkilöstöä noin 50 ja sopimuspalokuntien henkilöstöä noin 355.

Tarpeet ja tavoitteet

Henkilöstövoimavarojen mitoituksen tulee perustua riskianalyysiin. Pelastustoiminnan pää- ja sivutoimisilla voimavaroilla varmistetaan riskianalyysin edellyttämät pelastustoiminnan perusvalmiudet kiireellisissä pelastustehtävissä sekä erityisvalmiuksien: savusukellus, CBRNE-, vesisukellus-, ja korkealta pelastamisen valmiuksien ympärivuorokautinen saatavuus.

Voimassa olevan palvelutasopäätöksen perusteluosan mukaan Hämeenlinnan, Forssan, Janakkalan ja Riihimäen asemilla pelastustoimintaan tarvittavien pelastusryhmien tulee olla vahvuudeltaan 1+4 henkilöä, joista vähintään vahvuuden 1+3 tulee kyetä vaativiin pelastustehtäviin.

Hämeenlinnan kaupungin länsiosan toimintavalmiusaikojen saattaminen toimintavalmiusaika-vaatimusten edellyttämälle tasolle edellyttää rakenteilla olevan pelastusaseman miehittämistä ympärivuorokautisesti vähintään vahvuudella kaksi. Kyseisen toimintavalmiuden ylläpitäminen edellyttää 10 uuden palomiehen palkkausta vuoden 2025 aikana.

²⁸ [Pelastuslaki \(379/2011\) 51 §](#)

Vaativiin pelastustehtäviin kelpoisuutensa menettäneet palomiehet siirretään muihin pelastustoiminnan tai pelastustoimen tehtäviin ja heidän tilalleen tulee rekrytoida vaativiin pelastustehtäviin pystyviä palomiehiä.

Päätös palvelutasosta

Päätoiminen henkilöstö

Uhka- ja riskiarvion perusteella pelastuslaitos ylläpitää Kanta-Hämeen hyvinvointialueella vähintään seuraavan pelastustoiminnan ympärivuorokautisen perusvalmiuden:

- Hämeenlinnan pelastusasemalla
 - Pelastusryhmä vahvuudella 1+4, joista vähintään 1+3 kykenee vaativiin pelastustehtäviin
 - Päivystävä palomestari (P31) ja operaattori
- Forssan pelastusasemalla
 - Pelastusryhmä vahvuudella 1+4, joista vähintään 1+3 kykenee vaativiin pelastustehtäviin
 - Päivystävä palomestari (P33) Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kanssa laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti
- Riihimäen pelastusasemalla
 - Vaativiin pelastustehtäviin kykenevä pelastusryhmä vahvuudella 1+3
- Janakkalan pelastusasemalla
 - Vaativiin pelastustehtäviin kykenevä pelastusryhmä vahvuudella 1+3
- Päivystävä päällikkö virka-aikana, virka-ajan ulkopuolella varallaolossa

Palvelutason kehittämiseksi kasvatetaan pelastustoiminnan henkilöstöresurssia palvelutasopäätöskauden aikana seuraavasti:

- Vuonna 2025 10 HTV Assi-pelastusaseman miehittämiseksi

Pelastustoiminnan päällystöpäivystäjät voivat tapauskohtaisesti painottaa toimintavalmiutta toiminta-alueella esimerkiksi harjoitusten järjestämiseksi, toimintavalmiuden paikkaamiseksi tai onnettomuusuhkiin varautumiseksi.

Sivutoiminen henkilöstö ja sopimuspalokunnat

Uhka- ja riskiarvion perusteella pelastuslaitos ylläpitää Kanta-Hämeen hyvinvointialueella seuraavan pelastustoiminnan toimintavalmiuden:

- Puolivakinaisilla palokunnilla ylläpidetään pelastustoiminnan perusvalmiutta Ypäjällä ja Hausjärven Oitissa Hikiällä.
- Sopimuspalokunnilla ylläpidetään pelastustoiminnan perusvalmiutta koko Kanta-Hämeen alueella.

Kehittämistarve

Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen riittävyys edellyttää 4 uuden palomiehen viran perustamista vuonna 2024 ja 10 uuden palomiehen viran perustamista vuonna 2025.

4.2.2.4 Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen osaamisen ylläpidon ja kehittämisen pääperiaatteet

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastustoimintaan osallistuvalla alipäällystölle ja miehistölle on määritelty vuosittaiset minimiharjoitusmäärät, jotka ovat perustuneet pääosin valtakunnallisiin ohjeisiin. Erillistehtäviin määriteltyjen osalta on tarkemmat tavoitteet suoritettavista harjoituksista. Harjoitukset on kirjattu ja niiden toteutumista on seurattu puolivuositain. Harjoitukset on järjestetty päätoimisen henkilöstön osalta pääosin työvuorossa ja sopimuspalokuntien sekä puolivakinaisten palokuntien osalta viikkoharjoituksissa. Osaamisen ylläpidolle ja kehittämiselle on nimetty vastuhenkilö.

Pelastustoimintaan osallistuvan päällystön osaamista on pidetty yllä muun muassa päällystön koulutuspäivillä sekä yhteistyötahojen kanssa toteutettavilla onnettomuusharjoituksilla. Tällaisia harjoituksia ovat olleet muun muassa ulkoisten pelastussuunnitelmien vaatimat harjoitukset. Operatiiviseen pelastustoimintaan osallistuvaa päällystää on pyritty osallistuttamaan vähintään yhteen harjoitukseen vuosittain.

Päätoimisella henkilöstöllä on ollut mahdollisuus osallistua Pelastusopiston tai muiden yhteistyökumppaneiden järjestämiin täydennyskoulutuksiin, jotka tukevat yksilön kehittymistä organisaation eduksi.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen tavoitteena on, että pelastustoimintaan osallistuva henkilöstö saa koulutusta vuosittain valtakunnallisten ohjeiden mukaisesti.

Pelastuslaitoksen on tarkoituksenmukaista kehittää vaativampien ja pitkäkestoisten harjoitusten kohdentamista työvuorojen ulkopuolelle erillisille harjoituspäiville, jolloin harjoittelu sekä osaamisen ylläpitäminen ovat laadukkaampaa. Erillisenä toteutetut harjoituspäivät vaativat ennakoitua työvuorosuunnittelussa.

Täydennyskoulutusten osalta on edelleen tarkoituksenmukaista osallistua Pelastusopiston sekä muiden yhteistyökumppaneiden järjestämiin täydennyskoulutuksiin. Täydentäviä kursseja olisi perustelua järjestää sisäisesti tai yhteistyössä muiden pelastuslaitosten kanssa Pelastusopiston heikon tarjonnan sekä korkean kustannustason johdosta. Yleisimpiä perustäydennyskoulutuksia on mm. puomitikasauton kuljettajakurssi, vesisukelluskurssi ja johtamisen täydennyskurssit. Palvelutasopäätöskauden aikana selvitetään mahdollisuudet järjestää näitä koulutuksia sisäisenä toimintana tai yhteistyössä muiden pelastuslaitosten tai yhteistyökumppaneiden kanssa.

Eryteisesti operatiivisen johtamisen yhteensovittamista päällystön ja alipäällystön välisellä harjoittelulla tulee kehittää palvelutasopäätöskauden aikana.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos määrittelee operatiiviseen pelastustoimintaan osallistuvalla henkilöstölle vuosittaiset minimiharjoitusmäärät, jotka perustuvat pääosin valtakunnallisiin ohjeisiin. Harjoitusten suorittaminen kirjataan ja toteutumista seurataan säännöllisesti.

Pelastuslaitos organisoii palvelutasopäätöskauden aikana toimintaansa siten, että vaativat ja pitkäkestoiset harjoituspäivät saataisiin pääosin järjestymään työvuoron ulkopuolella koko operatiiviseen pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön osalta. Lisäksi pelastuslaitos päivittää pelastustoiminnan henkilöstön vuosittaisen perus- ja erityisosaamisen koulutussuunnitelman vastaamaan toimintatapaa.

Palvelutasopäätöskauden aikana selvitetään mahdollisuudet järjestää Pelastusopiston täydennyskurssien sisältöä vastaavia kursseja sisäisenä toimintana tai yhteistyössä muiden pelastuslaitosten tai yhteistyökumppaneiden kanssa.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla. Henkilöstön kehittämisessä hyödynnetään koko hyvinvointialueen yhteisiä osaamisen kehittämisen suunnitelmia.

4.2.2.5 Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen fyysisen toimintakyvyn vähimmäistaso

Palvelutason nykytilan kuvaus

Fyysisen toimintakyvyn²⁹ vähimmäistasoa ei varsinaisesti ole määritelty voimassa olevassa palvelutasopäätöksessä. Savusukellusvalmius on ylläpidetty vaativiin tehtäviin koko toiminta-alueella päätoimisissa pelastusyksiköissä. Sopimushenkilöstön osalta savusukellustehtäviin osallistumisesta on sovittu palokuntasopimuksissa. Savusukellustehtäviin osallistuneen on tullut olla savusukelluskelpoinen SM:n pelastussukellusohjeen³⁰ mukaisesti.

Fyysisen toimintakyvyn seuranta on kuvattu toimintakäsikirjassa. Vastuhenkilö on nimetty.

Pelastuslaitoksella on päätoiminen liikuntakoordinaattori, jonka tehtäviin kuuluu fyysisen toimintakyvyn seuranta ja organisaatio- ja henkilökohtaiset tukitoimet toimintakyvyn ylläpitämiseksi.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastustoiminnan toimintavalmiuden ylläpitäminen edellyttää riittävää määrää vaativiin pelastustehtäviin kelpoisia henkilöitä. Vaativat pelastustehtävät edellyttävät jokaiselta pelastusryhmältä vähintään vahvuutta 1+3.

Palvelutasopäätöskauden aikana tulee erityisesti kiinnittää huomiota sopimushenkilöstön vaativiin tehtäviin kelpoisten määrään.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksen henkilöstön fyysisen toimintakyvyn määrittelyssä käytetään sisäministeriön ohjetta pelastushenkilöstön toimintakyvyn arvioinnista ja kehittämisestä.

Uhka- ja riskiarvion perusteella päätoimisissa pelastusyksiköissä (1+3) työskentelevillä tulee olla kelpoisuus vaativiin pelastustehtäviin. Pelastusryhmän muiden jäsenten tulee olla kelpoisia pelastustoiminnan perustehtäviin.

Sopimushenkilöstöstä savusukellustehtäviä tekevien tulee olla kelpoisia vaativiin pelastustehtäviin. Muun pelastusyksikön henkilöstön tulee olla kelpoisia vähintään pelastustoimen perustehtäviin. Tuki- ja muiden erikoisajoneuvojen kuljettajien tulee olla kelpoisia muihin pelastustoimen tehtäviin.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.2.2.6 Pelastustoiminnan kalustovoimavarat toiminnoittain alueen eri osissa

Palvelutason nykytilan kuvaus

Kalustovoimavarojen seuranta on kuvattu toimintakäsikirjassa. Pelastuslaitoksella on käytössään kalustonhallintaohjelmisto, jolla hallinnoidaan kaluston varauksia, kunnossapitoa sekä arvioidaan investointitarpeita. Vastuhenkilö on nimetty.

Taulukko 5. Pelastustoimintaan käytettävissä oleva ajoneuvokalusto.

Ajoneuvo	Määrä	Keski-ikä
Sammutus- ja säiliösammutusauto	37	20
Säiliöauto	18	16
Nostolava-/puomitikasauto	2	6
Vaihtolava-auto	3	20

²⁹ Pelastuslaki (379/2011) 39 §

³⁰ SM:n pelastussukellusohje 2007

Raivausauto	2	22
Pelastussukellusauto	1	8
Johtoauto	4	6
Mönkijät	8	11
Veneet B-luokka tai tätä pienemmät	18	16

Pelastuslaitoksen kalustostrategiassa on määritetty ajoneuvokaluston tavoitteelliset uusimisiät, jotka on määritetty ajoneuvotyypeittäin sekä paloasemaluokittain. Vuoden 2022 investointisuunnitelman mukaisten hankintojen toteuttamisen jälkeen ohjeellisen uusimisiän ylittänyttä raskasta ajoneuvokalustoa on Kanta-Hämeen pelastuslaitoksella käytössä seuraavasti:

- Sammutusautot: II-riskialueen asemat 6, muut asemat 7
- Säiliöautot: Muut asemat 1
- Muut raskaat: I-riskialueen asemat 3, muut asemat 1.

Lisäksi osa tarkastus- ja miehistönkuljetusautoista, veneistä sekä maastoajoneuvoista on tavoitteellista käyttöikää vanhempia.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastustoiminnan toimintavalmiuden ylläpitäminen edellyttää riittävää määrää pelastustoimintaan käytettävissä olevaa ajoneuvokalustoa. Pelastustoiminnan kalustolliset voimavarat tulee mitoittaa siten, että niillä pystytään toimimaan tehokkaasti onnettomuustilanteissa. Kaikki ajoneuvokalusto tulee sijoittaa asemille riski- ja onnettomuusuhkien arvioinnin perusteella. Sopimuspalokuntien osalta tulee huomioida voimassa olevat palokuntasopimukset sekä sopimuspalokunnan henkilöstöresurssit sekä paloasematilat.

Tekniikan ja toimintamallien kehittymisen myötä on perusteltua uudistaa pelastustoimen kalustostrategiaa, jolla mahdollistetaan myös ajoneuvokaluston nopeampi uusiutuminen. Uudistamisella pyritään yksiköiden toimintavarmuuden parantumiseen sekä tehokkaampiin ja työturvallisempiin toimintamalleihin pelastustoiminnan tehtävissä.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää minimissään taulukon 5 mukaista nykyistä kalustollista valmiutta ja riittävää varakalustoreserviä uhkien- ja riskien mukaisesti.

Kalustostrategian toteuttamiseksi ajoneuvokalustoon investoidaan vuosittain minimissään 1–1,5 M€. Investoinnit esitetään yksityiskohtaisemmin vuosittain investointisuunnitelmassa.

Palvelutasopäätöskauden aikana laaditaan uusi kalustostrategia, jossa huomioidaan ajoneuvojen tekninen kehitys ja pelastustoiminnan toimintamallien kehittyminen sekä toimintaympäristön muutoksesta johtuva erikoiskaluston tarve.

Kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden aikana laaditaan uudistettu kalustostrategia, jossa huomioidaan tekniikan ja pelastustoiminnan toimintamallien kehittyminen.

4.2.2.7 Pelastusasemat, paloasemat sekä muut kiinteistöt ja toimipisteet

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitoksen asemaverkko muodostuu neljästä pelastusasemasta, kolmesta sivutoimisesta paloasemasta, yhdestä teollisuuden ylläpitämästä paloasemasta sekä 24:stä sopimuspalokuntien paloasemasta.

Taulukko 6. Asemat.

Kunta	Päätoiminen pelastusasema	Sivutoiminen paloasema	Sopimus-palokunta	Tehdas-palokunta
Hämeenlinna	1		7	
Hattula			1	
Janakkala	1		3	1
Riihimäki	1		1	
Hausjärvi		2	1	
Loppi			2	
Forssa	1		3	
Humpkala			1	
Jokioinen			2	
Tammela			3	
Ypäjä		1		

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen on palvelun tuottamisen varmistamiseksi tarkoituksenmukaista ylläpitää nykyistä asemaverkostoa. Verkostoa on perusteltua arvioida riskien muuttuessa tai kiinteistön kunnan perusteella. Edellisen palvelutasopäätöskauden aikana on aloitettu uuden pelastusaseman rakentaminen Assi-sairaalan yhteyteen (valmistuu v.2025).

Hyvinvointialue on aloittanut elokuussa 2023 palveluverkkoselvityksen, joka koskee myös pelastuslaitoksen käytössä olevia tiloja. Selvityksen perusteella tarkennetaan tarvittaessa rakennusinvestointisuunnittelua. Selvityksessä huomioidaan myös toimintaympäristön muutokset, joilla voi olla vaikutusta pelastustoimelta vaadittavaan palvelutasoon ja muutoksiin palveluverkostossa.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää nykyistä asemaverkostoa.

Pelastuslaitos laatii yhteistyössä hyvinvointialueen tilapalveluiden kanssa asemaverkoston kartoituksen palvelutasopäätöskauden aikana. Palveluverkkoselvityksen perusteella käynnistetään tarvittaessa uudisrakentamis-/peruskorjaushankeselvitykset asemaverkon kehittämiseksi. Palveluverkon kehittämisessä hyödynnetään toimialojen välistä yhteistyötä.

Kehittämistarve

Rakennusinvestointitarve tarkentuu palvelutasopäätöskauden aikana tehtävän palveluverkkoselvityksen jälkeen.

4.2.2.8 Savusukellusvalmiudet alueen eri osissa

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastustoiminta on pyritty järjestämään siten, että savusukellustoiminta on kyetty käynnistämään I-luokan riskialueilla 11 minuutin, II-riskiluokan alueilla 14 minuutin, III-riskiluokan alueilla 22 minuutin sekä IV-riskiluokan alueilla 40 minuutin kuluttua hälytyksen vastaanottamisesta vähintään 50 %:ssa kiireellisistä tehtävistä.

Savusukellusvalmiutta on ylläpidetty koko toiminta-alueella pelastuslaitoksen päätoimisissa pelastusyksiköissä. Sopimuspalokuntien osalta savusukellusvalmiudesta on sovittu palokuntasopimuksissa. Savusukelluskelpoisten kokonaismäärä päätoimisessa henkilöstössä on 115 (tilanne 31.12.2022).

Sivutoimisten ja sopimuspalokuntien osalta savusukelluskelpoisuuden vuoden 2022 osalta saavutti 41. Savusukelluskelpoisten henkilöiden määrä vaihtelee palokunnittain niin, että joissakin palokunnissa savusukelluskelpoisia on riittävästi ja joissakin sopimuspalokunnissa savusukelluskelpoisia ei ole lainkaan.

Savusukellusvalmiuden seuranta on kuvattu toimintakäsikirjassa. Vastuhenkilö on nimetty.

I-riskialueilla rakennuspallo- ja rakennuspalovaara tehtävien pelastustoiminnan toimintavalmiusaikojen keskiarvoinen täyttymisprosentti on kolmelta viime vuodelta (2022-2020) 57%, II-riskialueilla 75% ja III-riskialueilla 100%. Toteutumisprosentit antavat viitteitä siitä, että asetettu savusukellusvalmius on kyetty tuottamaan suunnitellusti, vaikka pelastustoimen tilastointijärjestelmästä ei saakaan tarkkaa tietoa savusukeltajien määristä tehtävillä.

Tarpeet ja tavoitteet

Savusukellusvalmiuden tavoitteena on tehokkaan pelastustoiminnan aloittaminen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen toimintavalmiusaikatavoitteiden mukaisesti savusukellusta edellyttävissä tehtävissä.

Savusukellusta edellyttävissä tehtävissä tarvitaan pelastustoiminnan turvalliseen aloittamiseen tilannepaikalle vähintään neljä perustehtäviin kelpoista savusukeltajaa sekä vaativissa savusukellustehtävissä vähintään neljä vaativiin tehtäviin kelpoista savusukeltajaa.

Savusukeltajien tulisi olla onnettomuuspaikalla pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoitteiden mukaisesti. Pitkäkestoisissa tai erityisen vaativissa kohteissa savusukellus voi jatkua pitkään, jolloin tulee huolehtia toiminnan jatkuvuudesta riittävän savusukellusreservin avulla.

Pelastussukellusohjeen mukaan savusukellus edellytetään savusukeltajilta riittävää fyysistä toimintakykyä, pelastussukellusohjeen mukaista koulutusta sekä itse savusukellustyössä käytettävää paineilmahengityslaitetta ja asianmukaista suojaruustusta.

Sisäministeriö on asettanut vuonna 2020 työryhmän valmistelemaan pelastussukellusohjeen uudistamista ja päivittämistä. Uudistettu pelastussukellusohje saattaa aiheuttaa palvelutasokaudella kehittämistarvetta savusukellusvalmiuksiin liittyen.

Päätös palvelutasosta

Savusukellusvalmius koostuu

Uhka- ja riskiarvion perusteella pelastuslaitos tuottaa seuraavat savusukellusvalmiudet:

- Savusukellusvalmius tuotetaan toimintavalmiusaikatavoitteiden mukaisesti.
- Savusukellusvalmius vaativiin tehtäviin ylläpidetään koko toiminta-alueella pelastuslaitoksen päätoimisissa pelastusyksiköissä.
- Sopimuspalokuntien savusukellusvalmiudesta sovitaan palokuntasopimuksissa toimintaympäristön vaatimukset ja palokunnan savusukelluskelpoisten määrä huomioiden.
- Pelastuslaitos vastaa pelastussukellusohjeen mukaisen savusukeltajan perusvarustukseen kuuluvien suojalaitteiden ja varusteiden riittävästä ylläpidosta ja uudishankinnoista.
- Uudistetun pelastussukellusohjeen valmistuttua valmiudessa otetaan huomioon ohjeen asettaman vaatimukset.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.2.2.9 CBRNE-onnettomuuksien valmiudet alueen eri osissa sisältäen kemikaalisukellusvalmiudet

Palvelutason nykytilan kuvaus

CBRNE³¹-onnettomuuksiin varautumisessa keskeistä on kemikaalisukellusvalmius ja tietty erityiskalusto. Kemikaalisukelluksella tarkoitetaan vaarallisen aineen onnettomuuksissa välittömän vaaran alueella tehtäviä tiedustelu-, pelastus-, torjunta- tai muita vastaavia tehtäviä, jotka edellyttävät paineilmahengityslaitteen ja soveltuvan kemikaalisuojapuvun käyttöä.

Kemikaalisukellusvalmiutta on pidetty yllä päätoimisissa pelastusyksiköissä. Kalustoa ja -osaamista on pidetty yllä Riihimäen pelastusasemalla. CBRNE-valmius on kuvattu toimintakäsikirjassa. Valmiuden vastuuhenkilö on nimetty.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen tavoitteena on aloittaa tehokas pelastustoiminta toimintavalmiusaikatavoitteiden mukaisesti. Tavanomaisessa vaarallisten aineiden onnettomuustilanteessa tarvitaan vähintään pelastusyksikköä vahvuudella 1+3, jos suojaustasoksi riittää roisketiivis suojapuku. Kemikaalisukellusta edellyttävissä tehtävissä tarvitaan pelastustoiminnan turvalliseen aloittamiseen tilannepaikalle vähintään neljä vaativiin tehtäviin kelpoista kemikaalisukeltajaa sekä vähintään kaksi henkilöä tukitehtäviin. Vaativissa onnettomuustilanteissa tarvitaan pelastusjoukkue.

Kanta-Hämeessä sattuu vuosittain noin 100 öljyvahinkoa, kymmenkunta vaarallisten aineiden onnettomuutta. Räjähdysonnettomuuksien määrä on vähäinen ja se on vaihdellut 0–4 onnettomuuden välillä viimeisen viiden vuoden aikana (2018–2022). Kanta-Hämeessä on viisi suuronnettomuusvaarallista kohdetta, joista kolme sijaitsee Riihimäellä, yksi Hattulassa ja yksi Tammelassa. Laajamittaisen toiminnan laitoksia Kanta-Hämeessä on 29 (lupa-, toimintaperiaateasiakirja- ja turvallisuusselvityslaitos).

Pelastuslaitoksen torjuntakyky vaarallisten aineiden onnettomuuksissa (kemikaalionnettomuudet, öljyvahingot, räjähdykset) on kohtuullisen hyvällä tasolla. Toimintaohjeita, kalustoa ja osaamista on kuitenkin kehitettävä erityisesti biologisia- ja säteilyuhkia varten.

Sisäministeriö on asettanut vuonna 2020 työryhmän valmistelemaan pelastussukellusohjeen uudistamista ja päivittämistä. Uudistettu pelastussukellusohje saattaa aiheuttaa kehittämistarvetta toiminnassa ja organisoinnissa.

Päätös palvelutasosta

Uhka- ja riskiarvion perusteella pelastuslaitos tuottaa seuraavat CBRNE-onnettomuuksien valmiuden:

- Tiedusteluun ja tavanomaisten aineiden tunnistamiseen kykenevä yksikkö saavuttaa kohteen toimintavalmiusaikatavoitteiden mukaisesti.
- CBRNE-torjuntavalmius ylläpidetään koko toiminta-alueella pelastuslaitoksen päätoimisissa pelastusyksiköissä.
- Kemikaalisukellusvalmius vaativiin tehtäviin ylläpidetään koko toiminta-alueella pelastuslaitoksen päätoimisissa pelastusyksiköissä.
- Sopimuspalokuntien suorituskyvystä sovitaan palokuntasopimuksissa toimintaympäristön vaatimukset huomioiden.
- Riihimäen pelastusasemalle on sijoitettu sekä Riihimäen paikallisia riskejä, että tarvittaessa koko aluetta palvelevaa CBRNE-torjuntakontti ja -osaamista.

³¹ CBRNE-uhkilla tarkoitetaan vaarallisiin aineisiin liittyviä onnettomuusuhkia sekä kyseisten aineiden käyttöä vahingolliseen toimintaan, jolla tavoitellaan merkittävää fyysistä tai yhteiskunnallista vahinkoa. Selite: C = kemiallinen, B = biologinen, R = säteily, N = ydin ja E = räjähdys.

- Palvelutasopäätöskauden aikana uudistetaan pelastuslaitoksen CBRNE-toimintoihin liittyvä ohjeistus.

Uudistetun pelastussukellusohjeen valmistuttua valmiudessa otetaan huomioon ohjeen asettaman vaatimukset.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla. Pelastuslaitoksen CBRNE-ohjeistus uudistetaan ja CBRNE-onnettomuuksiin varautumisessa kiinnitetään huomiota muuttuvaan toimintaympäristöön.

4.2.2.10 Vesipelastamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen venekaluston sekä vesisukellus- ja pintapelastusvalmiudet

Palvelutason nykytilan kuvaus

Kanta-Hämeen alueella vesiliikenne keskittyy pääasiassa yksityiseen huviveneilyyn. Ainoa säännöllisesti ja ammattimaisesti liikennöity vesireitti kulkee Hämeenlinnasta Tampereelle. Vesipelastustehtäviä on vuosittain keskimäärin 12 ja ne painottuvat laajojen vesistöjen kuten Vanajaveden läheisyyteen. Nykyinen vesipelastuskalusto ja vesipelastusvalmius on sijoitettu uhkien ja riskien mukaisesti.

Vesipelastaminen jakaantuu vesisukellukseen³² ja pintapelastukseen³³. Vesisukellusvalmiutta on pidetty yllä Hämeenlinnan pelastusasemalta. Vesisukellusvalmiutta ei ole pystytty aina tuottamaan vesisukelluskelpoisen henkilöstöpulan vuoksi. Pintapelastusvalmiutta on pidetty yllä päätoimisissa pelastusyksiköissä. Sopimuspalokuntien pintapelastusvalmiudesta sovitaan palokuntasopimuksissa toimintaympäristön vaatimukset huomioiden.

Pelastuslaitoksella on 18 B-luokan tai tätä pienempää venettä. Veneiden keski-ikä on 16 vuotta.

Pelastuslaitoksella on sopimus³⁴ pelastustoimintaan osallistumisesta Hämeenlinnan järvipelastajien kanssa.

Venekaluston hankintojen rahoitukseen on aikaisemmin myönnetty Öljysuojarahaston³⁵ avustuksia, koska pelastustehtävien lisäksi venekalustoa on tarvittu myös öljyntorjuntatehtäviin.

Tarpeet ja tavoitteet

Vesipelastamisen valmiuksilla vastataan Kanta-Hämeen riskianalyyssissä esille tulleisiin vesiliikenteen riskeihin. Vesiin kohdistuvien riskien ja vesillä tapahtuvien onnettomuuksien yksityiskohtaisempi tarkastelu ja näiden pohjalta toimintavalmiuden tarkempi suunnittelu on tarpeen toteuttaa palvelutasopäätöskauden aikana.

³² Vesisukelluksella tarkoitetaan tehtäviä, jotka edellyttävät vesisukelluslaitetta ja -varustusta ihmisen sekä omaisuuden pelastamiseksi ja ympäristövahinkojen torjumiseksi. Vesisukellusta ovat myös virka-apusukellukset sekä vesisukellustaitojen ylläpitämiseksi tapahtuvat harjoitukset. Lainsäädäntö ei vaadi pelastuslaitoksilta vesisukellusvalmiuden ylläpitoa, vaan se on harkinnanvaraista.

³³ Pintapelastuksella tarkoitetaan veden pinnalta tai välittömästi pinnan alta ilman vesisukelluslaitetta tehtävää ihmisen, eläimen tai omaisuuden pelastamista ja vahingon torjuntaa. Pintapelastuksen katsotaan kuuluvan pelastustoimintaan, jota pelastuslaitoksen on ylläpidettävä.

³⁴ [Pelastuslaki \(379/2011\) 51 §](#)

³⁵ Laista öljysuojarahastosta kumottiin vuoden 2023 alusta lähtien muun muassa 17 §, jonka nojalla pelastuslaitoksille on korvattu kalustohankintoja sekä ylläpito- ja koulutuskustannuksia. Öljysuojarahaston toiminta jatkuu muilta osin normaalisti vuoden 2024 loppuun saakka. Uusi Ympäristövahinkorahasto aloittaa toimintansa 1.1.2025, jolloin pelastuslaitosten on mahdollista hakea siltä harkinnanvaraista avustusta kalustohankintoihinsa.

Pelastuslaitoksella on tarve ylläpitää vähintään pintapelastusvalmiutta. palvelutasopäätöksen perusteella pelastustoimi voi ylläpitää alueellaan tai joissakin sen osissa alueellaan välitöntä vesisukellusvalmiutta tai muuta vesisukellusvalmiutta.

Pelastuslaitoksen venekalusto on pääosin hyväkuntoista, mutta Hattulaan vuonna 1991 hankittu B-luokan vene on elinkaarensa päässä ja se tulee uusia palvelutasopäätöskauden aikana.

Päätös palvelutasosta

Uhka- ja riskiarvion perusteella pelastuslaitos tuottaa seuraavat vesipelastamisen valmiuden Kanta-Hämeen hyvinvointialueen eri osiin:

- Vesisukellusvalmius ylläpidetään Hämeenlinnan pelastusasemalla mahdollisuuksien mukaan henkilöstöresurssin saatavuus huomioiden.
- Pelastustoiminnan päätoimisissa pelastusyksiköissä ylläpidetään pintapelastusvalmius.
- Sopimuspalokuntien pintapelastusvalmiudesta sovitaan palokuntasopimuksissa toimintaympäristön vaatimukset huomioiden.
- Palvelutasopäätöskauden aikana laaditaan suunnitelma vesipelastamisen valmiuksista, joka pitää sisällään venekaluston sekä vesi- ja pintapelastusvalmiudet.

Kehittämistarve

Vesisukellustoiminnan ylläpito edellyttää uusien sukeltajien kouluttamista. Koulutusjärjestelyissä huomioidaan pelastuslaitosten yhteistyössä järjestämä koulutus. Venekalustoa tulee kehittää uusimalla käyttöiän ylittänyt kalusto. Palvelutasopäätöskauden aikana laaditaan suunnitelma vesipelastamisen valmiuksista, joka pitää sisällään venekaluston sekä vesi- ja pintapelastusvalmiudet.

4.2.2.11 Ympäristövahinkojen pelastustoiminnan erityisvalmiudet

Palvelutason nykytilan kuvaus

Voimassa olevassa palvelutasopäätöksessä ympäristövahinkojen torjuntavalmiudesta on päätetty lähinnä öljyntorjunnan osalta. Pelastustoiminnan päätoiminen henkilöstö on pitänyt yllä öljyntorjuntavalmiutta kaikissa pelastusyksiköissään. Sopimushenkilöstön öljyntorjuntavalmiudet on määritelty tarkemmin öljyntorjuntasuunnitelmassa. Pelastuslaitos on ylläpitänyt vähintään nykyinen öljyntorjunnan suorituskyky ja kehitetty öljyntorjuntakalustoa öljyntorjuntasuunnitelman mukaisesti.

Pelastuslaitoksen ympäristövahinkojentorjunnan kalusto vastaa pääosin alueen riskejä- ja uhkia. Aluehallintoviraston vuonna 2022 tekemän selvityksen mukaan ympäristövahinkojen torjuntataso ei täytä riskien ja uhkien mukaisia vaatimuksia. Selvityksen mukaan puutteita on terveys- ja turvallisuussuunnittelussa, kehityssuunnitelmassa ja ympäristövahinkoihin varautumisessa.

Tarpeet ja tavoitteet

Ympäristövahingot tulee huomioida nykyistä laajempuna kokonaisuutena. Ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelma on laadittava palvelutasopäätöskauden aikana.

Ympäristövahinkojen torjunnan valmiuden vuosittaiset ylläpito- ja käyttökustannukset ovat noin 100 000 €, jonka Öljysuojarahasto on aikaisemmin korvannut lähes täysimääräisesti. Vuodesta 2025 alkaen pelastuslaitosten on mahdollista hakea Ympäristövahinkorahastosta harkinnanvaraista avustusta kalustohankintoihinsa.

Torjuntavalmiuden kalustollinen ylläpito vaatii vuosittain resursseja. Pienempää kalustoa hankitaan käyttötalouden menoista ja suuremmat investointeina. Kaluston tarve tulee määritellä laadittavassa ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelmassa.

Torjuntakyvyn kehittämisen ja ylläpitämisen resursointiin tulee panostaa nykyisiä resursseja enemmän, erityisesti henkilöstön osaamisen ylläpitämiseksi on tarve lisätä harjoitus- ja koulutuspäiviä.

Päätös palvelutasosta

Uhka- ja riskiarvioihin perustuva ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelma laaditaan palvelutasopäätöskauden aikana. Torjuntasuunnitelmaa laatiessa ympäristövahingontorjunnan tavoitetasoksi asetetaan taso A. Torjuntasuunnitelman laatimisessa ja torjuntavalmiuden kehittämisessä otetaan erityisesti huomioon aluehallintoviraston tekemän selvityksen puutteet ympäristövahinkojentorjunnan valmiudessa.

Torjuntakyvyn saattamiseksi lain edellyttämälle tasolle sekä nykyisen torjuntakyvyn ylläpitämiseksi ympäristövahinkojen torjuntaan resursoidaan yksi HTV.

Kalustollisen torjuntavalmiuden ylläpitämiseksi tulee ympäristövahinkojen torjuntaan osoittaa vuosittain vähintään 100 000 €.

Kehittämistarve

Uhka- ja riskiarvioihin perustuva ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelma laaditaan palvelutasopäätöskauden aikana. Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

Uhka- ja riskiarvioihin perustuva ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelma laaditaan palvelutasopäätöskauden aikana. Torjuntasuunnitelmaa laatiessa ympäristövahingontorjunnan tavoitetasoksi asetetaan taso A. Torjuntasuunnitelman laatimisessa ja torjuntavalmiuden kehittämisessä otetaan erityisesti huomioon aluehallintoviraston tekemän selvityksen puutteet ympäristövahinkojentorjunnan valmiudessa.

4.2.2.12 Korkealta pelastamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen periaatteet putoamisvaarallisella alueella työskentelystä sekä ajoneuvokalustosta kesken

Palvelutason nykytilan kuvaus

Korkealta pelastamisen valmiuksista ei ole aikaisemmin päätetty palvelutasopäätöksessä. Korkealta pelastamisen valmius on tuotettu uhka- ja riskiarvion perusteella huomioiden kansalliset ohjeet. Sisäministeriö on laatinut ohjeen putoamisvaarallisella alueella työskentelystä pelastustoimessa vuonna 2021. Kyseinen ohje täydennettynä pelastuslaitoksen tarkentavilla ohjeilla ja suunnitelmilla toimii pelastusalueella putoamissuojaussuunnitelmana. Kanta-Hämeen pelastuslaitokselle on laadittu ja otettu käyttöön putoamisvaarallisella alueella työskentelyn (PVAT) ohje vuonna 2023.

Pelastuslaitos ylläpitää kahta puomitikasyksikköä, jotka on sijoitettu Forssan ja Hämeenlinnan paloasemille. Toimintavalmiuden ylläpitämisessä huomioidaan myös naapurihyvinvointialueiden nostolava-/puomitikasyksiköt.

Tarpeet ja tavoitteet

Ylläpidetään putoamisvaarallisella alueella työskentely (PVAT) -ohjeen mukaista suorituskykyä. Suunnitelman laadinnassa on huomioitu korkealta pelastamiseen liittyvät uhat- ja riskit.

Päätös palvelutasosta

Uhka- ja riskiarvion perusteella pelastuslaitos tuottaa ohjeen mukaiset korkealta pelastamisen valmiudet seuraavasti:

- PVAT 2 -tason valmiutta ylläpidetään Forssan ja Janakkalan pelastusasemilla
- PVAT 1 -tason valmiutta ylläpidetään Hämeenlinnan ja Riihimäen pelastusasemilla.
- Sopimuspalokunnissa, joissa on vähintään neljä savusukelluskelpoista henkilöä, ylläpidetään perusosaamisen tasoa.

Pelastuslaitos ylläpitää kahta välittömässä valmiudessa olevaa puomitikasyksikköä.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.2.2.13 Sammutusveden saamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen periaatteet letkukalustosta, säiliöautoista ja pumpuista

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitos on laatinut alueensa sammutusvesijärjestelyistä sammutusvesisuunnitelman³⁶ vuonna 2014. Säiliöyksiköiden sijoittelun ja toimintavalmiuden tarkastelu on esitetty sammutusvesisuunnitelmassa. Sammutusvesisuunnitelma on sisällöltään ja rakenteeltaan osittain vanhentunut. Sammutusvesisuunnitelman päivittäminen on ollut tarkoitus tehdä voimassa olevalla palvelutasokaudella. Suunnitelman periaatteet on kuvattu toimintakäsikirjassa. Suunnitelmalle on nimetty vastuuhenkilö.

Tarpeet ja tavoitteet

Sammutusvesisuunnitelma tulee päivittää. Kalustostrategian uudistamisessa ja rakenteellisessa uudistuksessa tulee huomioida vaadittava veden kuljetuskapasiteetin lisäys. Suurten tehtävien osalta on tarpeen lisätä sopimuspalokuntien vesihuoltoryhmien määrää ja kalustollista valmiutta.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos päivittää sammutusvesisuunnitelman vuoden 2024 aikana. Jatkossa päivitystarve arvioidaan vuosittain.

Pelastuslaitos ylläpitää minimissään nykyistä veden kuljetuskapasiteettia. Suurten tehtävien vaatimaa vesihuoltokapasiteettia tulee lisätä. Kapasiteetin lisäyksen määrällinen ja laadullinen tarve arvioidaan sammutusvesisuunnitelman päivityksen yhteydessä.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla. Kalustollisen valmiuden kehittäminen saattaa edellyttää investointimäärärahojen nostamista.

4.2.2.14 Muiden paikallisten riskien mukaiset valmiudet, esimerkiksi maanalainen pelastaminen, maastopalot ja maastopelastaminen

Palvelutason nykytilan kuvaus

Kanta-Hämeessä on useita valtateitä, joiden aiheuttamia vaatimuksia pelastustoimen valmiuksiin on analysoitu riskianalyyssissä. Pelastuslaitoksen sammutusautot on varustettu tieliikennepelastamiseen perustehtäviin. Kahdella päätoimisella asemalla on perustehtävien lisäksi erikoistumisalueena tieliikennepelastaminen. Suorituskyvyssä on havaittu puutteita erityisesti raskaan kaluston tieliikennepelastamisessa sekä eri energialähteitä käyttävien ajoneuvojen onnettomuuksissa.

Kansainvälisen turvallisuustilanteen muuttuessa on tullut tarve kehittää rauniopelastamisen suorituskykyä. Nykytilanteessa pelastuslaitoksella on vähäinen määrä rauniopelastamiseen soveltuvaa kalustoa ja laajempaa rauniopelastamisosaamista on vain yksittäisillä viranhaltijoilla.

³⁶ [Pelastuslaki \(379/2011\) 30 §](#)

Tarpeet ja tavoitteet

Rauniopelastamisen osalta olisi tarkoituksenmukaista kehittää suorituskyykyä rauniopelastamisessa. Suorituskyyvyn kehittäminen edellyttää osaamisen kehittämistä, toimintamallien luontia sekä kalusto- ja varustehankintoja.

Rauniopelastamisen suorituskyykyä voitaisiin hyödyntää myös raskaan tieliikennepelastamisen suorituskyyvyn parantamisessa sekä rakenteiden läpäisyyn rakennuspalotilanteissa.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää tieliikennepelastamisen perustehtävien suorituskyykyä kaikissa päätoimisissa pelastusyksiköissä sekä sopimuspalokuntien pelastusyksiköissä palokuntasopimusten mukaisesti.

Pelastuslaitos kehittää rauniopelastamisen suorituskyykyään erillisen, palvelutasopäätöskaudella laadittavan suunnitelman mukaisesti.

Kehittämistarve

Raskaan kaluston tieliikennepelastamisen ja rauniopelastamisen suorituskyyvyn kehittäminen edellyttää osaamisen kehittämistä, toimintamallien luontia sekä kalusto- ja varustehankintoja.

4.2.3 Pelastustoiminnan johtaminen

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastusryhmiä ovat johtaneet³⁷ sekä paloiesimiehet että sopimuspalokuntien ja sivutoimisten palomiesten yksikönjohtajat. Paloiesimiehiä on ollut välittömässä valmiudessa neljällä päätoimisella pelastusasemalla. Paloiesimiehillä on ollut kyky johtaa myös pelastusjoukkuetta ja palomiehillä pelastusryhmiä.

Palomestarit ovat johtaneet pelastusjoukkuetta ja pelastuskomppaniaa. Päivystäviä palomestareita on ollut välittömässä valmiudessa kaksi, joista toinen on toteutettu yhteistyössä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kanssa.

Päivystävä päällikkö on johtanut pelastusyhtymää ja tarvittaessa pelastuskomppaniaa sekä on vastannut johtokeskuksen perustamisesta ja tilannekuvan ylläpitämisestä ja välittämisestä. Päivystävän päällikön saatavuus on varmistettu varallaololla. Johtamisjärjestelyt on kuvattu tarkemmin pelastuslaitoksen pelastustoiminnan johtamisohjeessa. Johtamisohje on osa toimintakäsikirjaa, ja sille on nimetty vastuuhenkilö.

Pelastuslaitoksella on johto- ja tilannekeskus. Päivystävän palomestarin (P31) tehtävänä on ollut seurata ja pitää yllä pelastustoiminnan tilannekuvaa tilannekeskuksessa. Tilannekeskus on toiminut osavuorokautisesti tai uhka- vaara- tai onnettomuustilanteen niin edellyttäessä. Tilannekeskusta on ylläpidetty yhdessä ensihoitopalveluiden kanssa.

Tilanne- ja johtokeskuksessa pidetään yllä tilannekuvaa ja sinne voidaan koota pelastustoiminnan johtamiseen tarvittava henkilöstö sekä tarjota sieltä työskentelytila yhteistyöviranomaisille. Johtokeskuksen toiminnasta vastaa päivystävä päällikkö. Johtokeskuksesta on kerrottu tarkemmin pelastuslaitoksen johtokeskusohjeessa.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen tavoitteena on pitää yllä nykyisiä johtamisjärjestelyjä.

³⁷ Jokaista pelastustehtävää johtaa pelastustoiminnan johtaja, joka on pelastusviranomainen. Pelastustoimintaa tilannepaikalla pelastustoiminnan johtajan ohjeiden mukaan johtava tilannepaikanjohtaja voi olla myös yksikönjohtaja. Pelastustoimintaa voi poikkeuksellisissa tilanteissa johtaa tilapäisesti myös muu pelastuslaitoksen palveluksessa oleva tai sopimuspalokuntaan kuuluva henkilö. Jokaisella pelastustoimintaan osallistuvalla muodostelmalla on johtaja.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää pelastustoiminnan johtamisjärjestelmää, joka muodostuu:

- Pelastusryhmien johtajista.
 - Neljällä pelastusasemalla välittömässä lähtövalmiudessa olevat paloiesimiehet toimivat ryhmänjohtajina. Paloiesimiehet toimivat tarvittaessa pelastusjoukkueen johtajina ja palomiehet pelastusryhmien johtajina.
 - Vapaaehtoishenkilöstön ryhmänjohtajat
- Päivystävistä palomestareista. Palomestarit johtavat pelastusjoukkuetta ja pelastuskomppaniaa. Päivystäviä palomestareita on välittömässä valmiudessa kaksi, joista toinen on toteutettu yhteistyössä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kanssa.
- Päivystävä päällikkö johtaa pelastusyhtymää ja tarvittaessa pelastuskomppaniaa sekä vastaa johtokeskuksen perustamisesta ja tilannekuvan ylläpitämisestä ja välittämisestä. Päivystävän päällikön saatavuus on varmistettu varallaololla.

Kehittämistarve

Pelastustoimeen kuuluvia hyvinvointialueen tehtäviä voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin yhden tai useamman hyvinvointialueen järjestettäväksi³⁸. Valmistelussa on asetus, jolla valtakunnallisten ja alueellisten tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden ja muun pelastustoiminnan johtamisen edellytyksenä oleva erityisvalmius kootaan.

Pelastuslaitoksen omaa tilanne- ja johtokeskusta tulee kehittää osana hyvinvointialueen kokonaispalveluntuotantoa yhdessä muiden toimialojen kanssa.

4.2.4 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastustoiminnan johtamisen (pelastusjoukkue) osalta on laadittu yhteistyösopimus³⁹ Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kanssa. Sopimuksen mukaan Loimaan ja Forssan alueilla päivystävän palomestarin palvelut tuotetaan yhteistoiminnassa vuoroviikoin. Kaikkien naapurihyvinvointialueiden kanssa on sopimukset lähimmän tarkoituksenmukaisen pelastusyksikön hälyttämisestä kiireelliseen pelastustehtävään aluerajoista välittämättä. Yhteistyöjärjestelyt on kuvattu toimintakäsikirjassa.

Tehtävänäikaisen valvonnan on hoitanut pelastustoiminnan johtaja. Jälkikäteistä valvontaa on tehty vuosittaisissa keskusteluissa muiden pelastuslaitosten kanssa.

Tarpeet ja tavoitteet

Tavoitteena on, että asiakas saa kiireellisessä tehtävässä apua lähimmältä tarkoituksenmukaiselta yksiköltä aluerajoista välittämättä.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos jatkaa yhteistyötä naapurihyvinvointialueiden kanssa yhteistyösopimusten ja toteutuneen käytännön mukaisesti.

Pelastustoiminnan johtaja vastaa yhteistoimintatehtävien tehtävänäikaisesta valvonnasta.

Pelastuslaitos huolehtii jälkikäteisestä valvonnasta vuosittaisten keskustelujen yhteydessä.

³⁸ [Laki hyvinvointialueesta \(611/2021\) 7§ 2 mom](#)

³⁹ [Pelastuslaki \(379/2011\) 45 §](#)

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.2.5 Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitos on antanut virka-apua⁴⁰ toiselle viranomaiselle keskimäärin noin 30 kertaa vuodessa, yleensä melko vähäisissä asioissa. Virka-avun antamisesta ei ole olemassa sopimuksia eikä siitä laskutettu. Virka-avun antamisesta on oma kohtansa toimintakäsikirjassa. Virka-avun antamisesta päättää päivystävä palomestari P31 tai päivystävä päällikkö P20.

Tarpeet ja tavoitteet

Muilla viranomaisilla on tilanteita, joihin on tarkoituksenmukaista antaa pelastuslaitoksen virka-apua.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos antaa virka-apua viranomaisille toteutuneen käytännön ja muiden viranomaisten tarpeen mukaisesti.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.2.6 Osallistuminen pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon

Palvelutason nykytilan kuvaus

Sisäministeriö päättää pelastustoimen avunannosta ulkomaille, ja myös huolehtii aiheutuvista kustannuksista täysimääräisesti. Pelastuslaitos ei ole saanut apua ulkomailta eikä ole antanut apua ulkomaille. Kansainvälisestä avun järjestelyt ja valmiuden ylläpito on ohjeistettu toimintakäsikirjassa. Vastuuhenkilöt on nimetty.

Tarpeet ja tavoitteet

Tavoitteena on pitää ohjeistus ja valmius ajan tasalla.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää valmiutta ja ohjeistusta kansainvälisen avun vastaanottamiseksi. Kansainväliseen pelastustoimintaan osallistutaan sisäministeriön pyyntöjen mukaisesti.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

⁴⁰ [Pelastuslaki \(379/2011\) 50 §](#)

4.3 Pelastustoiminnan suunnitelmat

4.3.1 Hälytysohje

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitoksen hätäkeskuksen käyttöön laatima hälytysohje on laadittu siten, että hätäkeskus voi hälyttää pelastustoimintaan lähimmät tarkoituksenmukaiset yksiköt aluerajoista riippumatta. Hälytysohjeessa on huomioitu yhteistoimintasuunnitelmat ja keskinäisen avunannon suunnitelmat. Hälytysohje ei ole kaikilta osiltaan ajan tasalla.

Tarpeet ja tavoitteet

Tavoitteena on päivittää hälytysohje vielä vuoden 2023 aikana, mutta viimeistään vuonna 2024.

Päätös palvelutasosta

Hälytysohje päivitetään viimeistään vuoden 2024 aikana.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.3.2 Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnittelu

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitoksella ei ole suunnitelmia naapurihyvinvointialueiden kanssa keskinäisestä avunannosta. Suunnitelmien periaate on kuvattu toimintakäsikirjassa. Vastuuhenkilö on nimetty.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksella on tarve tehdä suunnitelmat naapurihyvinvointialueiden kanssa keskinäisestä avunannosta.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos laatii naapurihyvinvointialueiden kanssa uhka- ja riskiarvion edellyttämät suunnitelmat keskinäisestä avunannosta vuoden 2024 aikana. Suunnitelmat päivitetään vuosittain.

Kehittämistarve

Palvelutasopäätöskaudella voimaan tulevaan pelastustoiminnan yhteistyöalueeseen ja siihen liittyvään suunnitteluvuorotteeseen sisältyy kehittämistarpeita. Yhteistyöalueella tehtävä pelastuslaitosavun suunnittelu tehdään pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavan pelastuslaitoksen (Pirkanmaa) johdolla. Kanta-Hämeen pelastuslaitoksen tulee osallistua suunnittelutyöhön. Suunnittelutyö on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.3.3 Yhteistyön suunnittelu pelastustoiminnassa

Palvelutason nykytilan kuvaus

Valtion, hyvinvointialueen ja kunnan viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset ovat velvollisia osallistumaan pelastuslaitoksen johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun sekä toimimaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa niin, että pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti.⁴¹

⁴¹ [Pelastuslaki \(379/2011\) 46 §](#)

Pelastuslaitoksella on laadittu yhteistyösopimukset puolustusvoimien kanssa. Yleissopimus on tehty Panssariprikaatin kanssa ja paikalliset sopimukset Kanta-Hämeen alueella toimivien joukko-osastojen ja toimipisteiden kanssa.

Pelastuslaitos tekee ympäristöviranomaisten kanssa yhteistyötä ympäristövahinkojen torjunnan suunnittelussa sekä muun muassa patoturvallisuuteen liittyvissä asioissa. Pelastusviranomaiset antavat tarvittaessa lausuntoja patoja koskevissa asioissa ja osallistuvat patotarkastuksiin yhdessä ELY-keskuksen ja kunnan viranomaisten kanssa.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksella on tarve selvittää, missä laajuudessa on tarpeen tehdä suunnitelmat valtion ja kunnan viranomaisten, laitosten ja liikelaitosten kanssa uhka- ja riskianalyysin edellyttämiin tilanteisiin.

Päätös palvelutasosta

Puolustusvoimien kanssa laaditut yhteistyösuunnitelmat päivitetään tarvittaessa tai vähintään kerran palvelutasopäätöskauden aikana.

Pelastuslaitos neuvottelee palvelutasokauden aikana alueella toimivien valtion ja kuntien viranomaisten, laitosten ja liikelaitosten kanssa tarpeesta tehdä suunnitelmia yhteistyöstä pelastustoimen tehtävissä. Neuvottelujen johtopäätösten perusteella pelastuslaitos laatii uhka- ja riskiarvion edellyttämät suunnitelmat. Suunnitelmat päivitetään vuosittain

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.3.4 Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat

Palvelutason nykytilan kuvaus

Onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat⁴² on osin laadittu ja ajan tasalla. Suunnitelmien laadinta- ja päivitysprosessi on ollut aikaisemmin suurpiirteinen, ja suunnitelmat eivät ole kaikilta osin täyttäneet pelastuslain ja sovellettavien asetusten vaatimuksia.

Suunnitelmien kokonaisuus on kuvattu toimintakäsikirjassa. Suunnitelmille on nimetty vastuuhenkilöt.

Tarpeet ja tavoitteet

Tarvittavat pelastustoiminnan onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat on laadittava ja pidettävä ajan tasalla. Suunnitelmien päivittämistarvetta on syytä arvioida vuosittain.

Päätös palvelutasosta

Onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat laaditaan ja ylläpidetään pelastuslain ja -asetusten vaatimusten mukaisesti. Päivittämistarve arvioidaan vuosittain.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

⁴² [Pelastuslaki \(379/2011\) 47 §](#), [SM:n asetus pelastustoimen suunnitelmista \(1363/2018\)](#)

4.3.5 Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma

Pelastuslaitoksella on velvoite laatia ulkoinen pelastussuunnitelma yhteistyössä toiminnanharjoittajan kanssa alueista tai toiminnoista, joihin liittyy erityinen onnettomuusriski³⁴.

Palvelutason nykytilan kuvaus

Erityistä vaaraa aiheuttavia kohteita on alueella viisi. Näihin kaikkiin on laadittu ulkoinen pelastussuunnitelma⁴³, ja suunnitelmia on päivitetty pääsääntöisesti aina kolmen vuoden välein pidetyn harjoituksen yhteydessä tai toiminnan oleellisesti muuttuessa. Pelastuslaitoksen alueella järjestetään 1–2 harjoitusta vuosittain. Pelastussuunnitelmapirosessi on kuvattu toimintakäsikirjassa. Vastuuhenkilö on nimetty.

Tarpeet ja tavoitteet

Tavoitteena on pitää suunnitelmat ajan tasalla ja tallentaa ulkoiset pelastussuunnitelmat pelastustoiminnan kohdekortistoon. Ulkoisten pelastussuunnitelmien laatimista ja harjoitusten järjestämistä sekä tiedottamista koskevaa prosessia kehitetään yhteistyössä toiminnanharjoittajien sekä yhteistyöviranomaisten kanssa.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos pitää yllä erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisia pelastussuunnitelmia päivittäen ne vähintään kolmen vuoden välein pidettävän harjoituksen yhteydessä. Harjoitusten järjestämisessä ja tiedottamisessa tehdään yhteistyötä toiminnanharjoittajien ja yhteistyöviranomaisten kanssa.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.3.6 Muut pelastustoimen suunnitelmat

Palvelutason nykytilan kuvaus

Vaaraa mahdollisesti aiheuttavia luokiteltuja patoja alueella on neljä. Pelastuslaitos on tarvittaessa osallistunut patojen määräaikaistarkastuksiin. Pelastuslaitos ei ole varautunut patojen murtumiseen suunnitelmin⁴⁴. Patoturvallisuuden suunnitelmapirosessi on kuvattu toimintakäsikirjassa. Vastuuhenkilö on nimetty.

Tarpeet ja tavoitteet

On tarve laatia uhka- ja riskiarvion mukaiset patoturvallisuuden suunnitelmat.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos laatii patojen turvallisuuteen liittyvät, uhka- ja riskiarvion edellyttämät suunnitelmat vuoden 2024 aikana.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

⁴³ [Pelastuslaki \(379/2011\) 48 §](#)

⁴⁴ [Patoturvallisuuslaki \(494/2009\) 25 §](#)

4.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

4.4.1 Vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitoksella on sopimus pelastustoimintaan osallistumisesta 25 eri organisaation⁴⁵ kanssa. Sopimuksista 21 on vapaaehtoisen palokunnan kanssa. Yksittäisiä sopimuksia on näiden lisäksi sotilaspalokuntien, teollisuuspalokunnan ja järvipelastajien kanssa. Vapaaehtoisten käyttö on kuvattu toimintakäsikirjassa. Vastuuhenkilö on nimetty.

Kolmella paloasemalla pelastustoimen palveluita on tuottanut puolivakinainen henkilöstö, joka on tehnyt työsopimuksen hyvinvointialueen kanssa. Nämä asemat ovat Ypäjällä sekä Hausjärvellä Oitissa ja Hikiällä. Sopimuspalokuntien yksiköt osallistuivat vuonna 2022 noin 40 %:in pelastustoiminnan tehtävistä.

Vuonna 2022 pelastustoimintaan on osallistunut sivutoimista henkilöstöä noin 50 ja sopimuspalokuntien henkilöstöä noin 355.

Sopimuspalokunnat ja puolivakinaiset palokunnat osallistuvat pelastustoiminnan lisäksi turvallisuusviestinnän toteuttamiseen. He tekevät myös osaltaan ennaltaehkäiseviä ilmoituksia palovaarallisista kohteista esimerkiksi pelastustoiminnan yhteydessä tekemiensä havaintojen perusteella. Vapaaehtoisia on suunniteltu käytettäväksi myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa pelastustoimen palvelujen tuottamiseen.

Tarpeet ja tavoitteet

Vapaaehtoisilla on tärkeä rooli erityisesti pelastustoiminnan mahdollistamisessa pienten kuntien keskustaajamissa ja kaikilla haja-asutusalueilla. On tarve pitää vapaaehtoistoimintaa minimissään nykyisellä tasolla.

Päätös palvelutasosta

Vapaaehtoisia käytetään jatkossakin pelastustoimen palvelujen tuottamiseen toteutuneen käytännön mukaisesti. Pelastuslaitos pyrkii jatkamaan organisaatioiden kanssa tehtyjä sopimuksia niiden määräajan umpeutuessa ja kehittämään niitä uhka- ja riskiarvion asettamien vaatimusten mukaisesti.

Vapaaehtoisia käytetään pelastustoiminnan lisäksi myös muihin pelastustoimen tehtäviin, kuten turvallisuusviestintään, palokuntasopimuksien mukaisesti.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.4.2 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistämistä⁴⁶ koskevista asioista on sovittu sopimuspalokuntien ja pelastuslaitoksen välisessä aluesopimuksessa sekä pelastuslaitoksen ja yksittäisen yhdistyksen välisessä palokuntasopimuksessa. Vapaaehtoistyön edistämisen periaatteet on kuvattu toimintakäsikirjassa. Vastuuhenkilö on nimetty.

⁴⁵ [Pelastuslaki \(379/2011\) 51 §](#)

⁴⁶ [Pelastuslaki \(379/2011\) 52 §](#)

Tarpeet ja tavoitteet

Palvelutasopäätöksen laadintaprosessin yhteydessä vapaaehtoisille organisaatioille on järjestetty työpajoja, joiden perusteella nousi esille toimenpide-ehdotuksia vapaaehtoistoiminnan edistämiseksi.

Vapaaehtoistoiminnan tukemisessa on tarkoituksenmukaista noudattaa alue- ja palokuntasopimusten linjauksia. Palokuntien elinvoimaisuutta pitää tukea ja pyrkiä harrastajamäärien lisääntymiseen.

Päätös palvelutasosta

Vapaaehtoistoiminnan tukemisessa noudatetaan alue- ja palokuntasopimusten linjauksia.

Pelastuslaitos huomioi toiminnassaan palvelutasopäätöksen laadintaprosessin yhteydessä esille nousseet toimenpide-ehdotukset. Palokuntien kanssa vuosittain järjestettävien kehityskeskusteluiden avulla selvitetään myös palokuntien tukitarpeita.

Pelastuslaitos tukee sopimuspalokuntien näkyvyyttä aktiivisella viestinnällä.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla. Viestinnässä hyödynnetään hyvinvointialueen viestintäyksikön osaamista ja resurssia.

4.4.3 Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset

Palvelutason nykytilan kuvaus

Sopimuspalokuntaan kuuluvan henkilöstön työterveyshuollosta⁴⁷ ja toimintakyvyn testauksesta on sovittu aluesopimuksessa. Pelastuslaitos on vastannut palokuntien hälytysosastoon kuuluvien henkilöiden terveystarkastuksista pelastuslaitoksen määrittelemässä työterveyshuollossa. Terveystarkastuksissa on käyty työterveyshuollon toimintasuunnitelman mukaisesti. Menettely on kuvattu toimintakäsikirjassa. Vastuhenkilö on nimetty.

Tarpeet ja tavoitteet

Tavoitteena on, että tarkastukset toteutetaan täysimääräisenä suunnitelman mukaisesti.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos järjestää sopimuspalokuntien pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön terveystarkastukset aluesopimuksen ja työterveyshuollon toimintasuunnitelman mukaisesti.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.4.4 Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus

Palvelutason nykytilan kuvaus

Sopimuspalokuntien ja sivutoimisten henkilöstön perus- ja täydennyskoulutusta⁴⁸ on järjestetty Pelastusopiston sopimushenkilöstön opetussuunnitelman mukaisesti. Pelastuslaitos on kustantanut koulutuksen, joka on ulkoistettu yhteistoimintasopimuksella Hämeen pelastusliitolle. Sopimuspalokunnan päälliköiksi koulutettavat on lähetetty Pelastusopiston kurssille.

⁴⁷ [Pelastuslaki \(379/2011\) 53 §](#)

⁴⁸ [Pelastuslaki \(379/2011\) 56 ja 57 §](#)

Sivutoimisella henkilöstöllä sekä sopimuspalokunnan ja muun sopimuksen tehneen yhteisön henkilöstöllä on osittain laissa säädetty koulutus. Koulutusvaatimuksia ei ole kaikilta osin saatu täytettyä.

Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutuksen periaatteet on kuvattu toimintakäsikirjassa. vastuuhenkilö on nimetty.

Tarpeet ja tavoitteet

Tavoite on saada sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutustaso täysmääräisenä vaatimusten mukaisesti.

Päätös palvelutasosta

Sopimuspalokuntien ja sivutoimisen henkilöstön perus- ja täydennyskoulutuksissa noudatetaan Pelastusopiston laatimaa sopimushenkilöstön opetussuunnitelmaa. Koulutuksia järjestetään siten, että palveluskauden aikana kaikkien koulutus saataisiin vaaditulle tasolle.

Pelastuslaitos ostaa sopimuspalokuntien ja sivutoimisen henkilöstön perus- ja täydennyskoulutuksen Hämeen pelastusliitolta voimassa olevan yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Sopimuspalokuntien päälliköiksi koulutettavat koulutetaan Pelastusopiston kurssilla.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.5 Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen

4.5.1 Väestönsuojeluun varautumisen edellyttämästä suunnittelu

Palvelutason nykytilan kuvaus

Väestönsuojeluun varautumisen suunnitelmat⁴⁹ ovat olemassa. Esimerkiksi pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma on vuodelta 2018 ja evakuointisuunnitelma vuodelta 2019. Suunnitelmien kokonaisuus on kuvattu toimintakäsikirjassa. Vastuuhenkilöt on nimetty. Suunnitelmat eivät ole kaikilta osin ajan tasalla. Valtakunnallinen valmiussuunnitelmapohja on otettu käyttöön vuoden 2023 kesällä. Hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä pelastuslaitoksen yhteyteen on perustettu varautumisen palvelualue, josta pelastustoimen varautumiseen ohjataan 0,5 htv.

Tarpeet ja tavoitteet

Suunnitelmat vaativat päivittämistä. Suunnitelmien tekemisen jälkeen toteutuneiden kriisien kuten covid-19-epidemian ja Ukrainan sodan kokemusten kautta saatuja oppeja ei ole otettu huomioon. Suunnitelmat on syytä viedä valtakunnalliseen pohjaan mahdollisimman laajasti.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos päivittää suunnitelmat vuoden 2024 aikana vastaamaan uusinta puolustustoimien toimittamaa sodan ajan uhka-arviota. Suunnitelmat tarkistetaan ja päivitetään jatkossa vuoden välein. Valtakunnallista suunnitelmapohjaa käytetään niin paljon kuin mahdollista. Palvelutasopäätöskaudella tunnistetaan väestönsuojelussa tarvittavat kumppanuudet ja tältä pohjalta aloitetaan tarvittava sopimuksellinen varautuminen.

Pelastustoimen vastuulla olevan varautumisen suunnitteluun on käytössä 0,5 htv.

⁴⁹ [Pelastuslaki \(379/2011\) 64 §](#)

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.5.2 Väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen

Palvelutason nykytilan kuvaus

Väestönsuojelutehtävien edellyttämää toimintaa ja suunnitelmia on sovitettu yhteen⁵⁰ alueen viranomaisten kanssa muun muassa paikallispuolustusharjoitusten yhteydessä. Kanta-Hämeen turvallisuusfoorumilla on ollut tässä keskeinen rooli. Yhteensovittamista ei ole kaikilta osin tehty eikä yhteistyökumppaneita riittäväällä tarkkuudella tunnistettu.

Yhteensovittaminen on kuvattu toimintakäsikirjassa. Vastuuhenkilö on nimetty.

Tarpeet ja tavoitteet

Suunnitelmat eivät kaikilta osin vastaa viimeisimpiä riskianalyysien johtopäätöksiä eikä uusinta sodan ajan uhkakuvaa.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos sovittaa yhteen väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmat palvelutasokauden ensimmäisen puoliskon aikana. Pelastuslaitos vie yhteensovittamisen Kanta-Hämeen turvallisuusfoorumin asialistalle vuosittain.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.5.3 Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatio

Palvelutason nykytilan kuvaus

Väestönsuojeluorganisaation laatiminen on osa varautumisen edellyttämää suunnittelua, joka on kuvattu toimintakäsikirjassa. Vastuuhenkilö on nimetty.

Väestönsuojeluorganisaatio on kokonaisuus, joka sisältää henkilöstön, tilat, kaluston ja materiaalin. Väestönsuojelun suojelulohkot on määritelty. Tiloja ja materiaalia on varattu osittain.

Pelastuslaitokselle on vuoden 2023 aikana rekrytoitu päätoimisia valmiussuunnittelijoita, jotka koordinoivat väestönsuojelunorganisaation suunnittelua ja huolehtivat osaltaan mm. varausten ajantasaisuudesta.

Tarpeet ja tavoitteet

Tavoitteena on, että väestönsuojelun vaatimat henkilöstö, tilat, kalustot ja materiaali saadaan määriteltyä sekä tilat, kalusto ja materiaali myös varattua. Tiedot tulee kirjata varautumistehtävien rekisteriin.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos huolehtii väestönsuojeluorganisaation henkilöstön, tilojen, kaluston ja materiaalin määrittelystä palvelutasokauden ensimmäisen puoliskon aikana sekä tilojen, kaluston ja materiaalin varaamisesta. Suunnittelun edellyttämät perusteet laaditaan palvelutasopäätöskauden ensimmäisellä puoliskolla. Suunnittelussa hyödynnetään valmiussuunnittelijan 0,5 htv työpanosta, sekä varautumisen tiimin muita resursseja tarvittavilta osin.

⁵⁰ [Pelastuslaki \(379/2011\) 65 §](#)

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.5.4 Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön ja väestönsuojeluun tarvittavien tilojen varaaminen

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitos on varannut⁵¹ henkilöstöä väestönsuojelutehtäviin ja tiloja väestönsuojeluun liittyen, mutta varaukset eivät täysin ole ajan tasalla. Väestönsuojeluun tarvittavan henkilöstön ja tilojen varaaminen on kuvattu toimintakäsikirjassa. Varaamisesta vastaava henkilö on nimetty. Pelastuslaitokselle on vuoden 2023 aikana rekrytoitu päätoimisia valmiussuunnittelijoita, jotka huolehtivat tarvittavan henkilöstön varaamisesta.

Tarpeet ja tavoitteet

Varaukset tulee päivittää säännöllisesti.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos päivittää väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön ja tilojen varaukset vuoden 2024 aikana. Varaukset tarkistetaan jatkossa vuosittain.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.5.5 Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarve

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitoksen henkilöstövaraukset ovat olleet osin puutteellista. Varattujen henkilöiden koulutus on ollut puutteellista. Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutus on kuvattu toimintakäsikirjassa. Vastuuhenkilö on nimetty. Pelastuslaitokselle on vuoden 2023 aikana rekrytoitu päätoimisia valmiussuunnittelijoita, jotka huolehtivat koulutussuunnitelman laatimisesta.

Tarpeet ja tavoitteet

Varausten tultua kuntoon henkilöstön koulutustarve tulee selvittää. Henkilöstö on koulutettava.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos kartoittaa väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutuksen tarpeen ja laatii koulutussuunnitelman vuoden 2024 aikana. Henkilöstö koulutetaan palvelutasokauden aikana. Jatkossa koulutuksen tarve arvioidaan vuosittain.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.5.6 Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitoksella on käytössään nykyaikainen johtokeskustila, jonka sähkö- ja tietoverkot ovat varmennettuja. Käytössä on myös luotettava ja koko toiminta-alueen kattava viesti- ja

⁵¹ [Pelastuslaki \(379/2011\) 64 §](#)

johtamisjärjestelmä ja näiden varajärjestelmät. Pelastuslaitoksella ei kuitenkaan ole suojatiloissa olevaa johtokeskusta, joka olisi täysin SM:n asiasta antaman ohjeen mukainen.

Tarpeet ja tavoitteet

Kansallisen- ja alueellisen riskiarvion perusteella, sekä huomioiden muuttunut turvallisuustilanne, pelastuslaitoksen tulee selvittää riittävän suoja- ja turvallisuustason, huomioiden myös asevaikutukset, johtotilojen hankinta.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää pelastustoimen johtamisen edellyttämiä viesti- ja johtamisjärjestelmiä sekä poikkeusolojen johtamisedellytyksiä ja niiden varmentamiseksi käytössä olevia varajärjestelmiä, kuten VHF-verkkoa.

Pelastuslaitos selvittää uhka-arvioon vastaavan ja tarkoituksenmukaisen johtokeskustilaksi soveltuvan kalliosuojatilan hankkimista osana hyvinvointialueen palveluverkkoselvitystä.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla. Johtokeskuksen sijoittaminen suojatiloihin vaatii investointivarausten. Hankesuunnittelu toteutetaan osana hyvinvointialueen palveluverkkoselvitystä, joka on aloitettu elokuussa 2023.

4.5.7 Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö

Palvelutason nykytilan kuvaus

Hyvinvointialue, Hämeen liitto ja alueen kunnat ovat olleet toistensa strategisia kumppaneita. Yhteistyön pohjana on ollut hyvinvointialueen, maakunnan ja kuntien strategiat. Aasukkaiden terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen on ollut kaikkien osapuolten yhteinen tehtävä ja kaikki osapuolet sitoutuvat myös ihmislähtöisiin, yhdenvertaisiin ja vaikuttaviin palveluihin.

Alueellinen hyvinvointityön ja -johtamisen yhdyspintatyöryhmä valmisteli vuoden 2022 aikana esityksen hyvinvointityön ja johtamisen sekä turvallisuuden ja varautumisen yhdyspintarakenteeksi. Edellä mainitun työryhmän esityksen pohjalta on hyvinvointialueella laadittu alkuvuoden 2023 aikana puitesopimus, jossa on määritelty yhteistyön tavoitteet, rakenteet ja periaatteet.

Kanta-Hämeen turvallisuusfoorumi on toiminut seuranta-, suunnittelu- ja keskustelufoorumina, jonka tavoitteena on ollut tukea hyvinvointialueen ja kuntien valmiussuunnittelua.

Tarpeet ja tavoitteet

Alueellisesti sovitut selkeät rakenteet ovat edellytys kaikkia toimijoita yhdistävien asioiden käsittelylle eri tasoilla. Vuoropuhelu ja yhteiset linjaukset ovat välttämättömiä elementtejä alueellisesti vaikuttavan ja yhdenmukaisen toiminnan aikaansaamiseksi. Tavoitteena on yhdessä toteutettu tiedolla johtaminen eli monialaisen tilannekuvatiedon kokoaminen ja sen vuorovaikutuksellinen käsittely ja analysointi organisaatioiden yhteisen ja oman päätöksenteon, johtamisen, seurannan ja arvioinnin tueksi. Tällä voidaan varmistaa valmiuden ja varautumisen yhteensopivuus ja -toimivuus.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos tekee yhteistyötä kuntien kanssa puitesopimuksen mukaisilla yhteistyörakenteilla ja toimintatavoilla.

Pelastuslaitos koordinoi ja tukee Kanta-Hämeen turvallisuusfoorumin toimintaa.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.6 Muut palvelut (ensihoitopalvelut)

Pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalveluita alueellaan. Ensihoitopalveluista on tehty erillinen palvelutasopäätös.

5 KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Kehittämissuunnitelmassa kuvataan sellaiset palvelutasoa koskevat päätökset, joista aiheutuu pelastustoimen järjestämisessä merkittävää voimavarojen uudelleen jakamista, suuria investointeja tai lisäyksiä käyttötalousarvioon. Kehittämissuunnitelman tulee sisältää palveluiden ja niiden laadun kehittämisen tavoitteet ja aikataulu sekä arvio niiden kustannusvaikutuksista.

Taulukko 7. Kehittämissuunnitelman kooste.

Kehittämistavoite	Toteuttamis-aikataulu (vuosi)	Lisäys käyttötalousarvioon (t€)	Investointitarve (t€)	HTV-vaikutus
Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä (4.1.1) Palotarkastajan viran perustaminen	2024	+ 55		+ 1 htv
Valvontatehtävät (4.1.6) Onnettomuuksien ehkäisysovelluksen käyttöönotto, määräaikainen palotarkastaja	2025	+ 55		+ 1 htv
Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarat (4.2.2.3) Forssan ja Assin paloasemien vaatima henkilöstö	2024 2025–2026	+ 220 + 550		+ 4 htv +10 htv
Ympäristövahinkojen pelastustoiminnan erityisvalmiudet (4.2.2.11)	2024	+ 100		
Kalustostrategian uudistaminen vastaamaan toimintaympäristön tarpeita (investointitarve selvitetään työn yhteydessä)	2026–			
Johtamistoimintojen varmistaminen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa (investointitarve selvitetään palveluverkkoselvityksen yhteydessä)	2026–			
Paloasemien rakennusinvestointitarve selvitetään palveluverkkoselvityksen yhteydessä	2026–			

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet

- Etelä-Suomen aluehallintovirasto** (2023) *Pelastustoimen palvelut Kanta-Hämeen hyvinvointialueella 2022 - Aluehallintoviraston asiantuntija-arvio (LUONNOS 30.6.2023)*
- Etelä-Suomen aluehallintovirasto** (2023) *Lausunto Kanta-Hämeen hyvinvointialueen luonnokseen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä vuosille 2024–2026, ESAVI/19383/2023*
- Kanta-Hämeen hyvinvointialue, pelastustoimi** (2023) *Hyvinvointialueen vuosittainen selvitys pelastustoimen palvelujen toteutumisesta*
- Kanta-Hämeen hyvinvointialue, pelastustoimi** (2023) *Riskianalyysi*
- Kanta-Hämeen pelastuslaitos** (2021) *Palvelutasopäätös 2022–2025*
- Kanta-Hämeen pelastuslaitos** (2022) *Väestönhälytintärjestyksen kehitysstrategia (salassa pidettävä)*
- Kanta-Hämeen turvallisuusfoorumi** (2023) *Kanta-Hämeen alueellinen riskiarvio, <https://sisainenturvallisuus.fi/documents/8347581/8542516/Kanta-H%C3%A4meen+alueellinen+riskiarvio+2023.pdf/8ecbf43f-0c4f-c2da-5fbd-ffb46577d0c6/Kanta-H%C3%A4meen+alueellinen+riskiarvio+2023.pdf?version=1.0&t=1680264225182>*
- Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto** (2018) *Pelastuslaitosten valvonnan aapinen, <https://www.pelastuslaitokset.fi/sites/default/files/2020-03/valvonnanabc.pdf>*
- Sisäministeriö** (2007) *Pelastussukellusohje, [SM:n julkaisuja 48/2007](#)*
- Sisäministeriö** (2013) *Vaaratiedoteopas, [SM:n julkaisuja 1/2013](#)*
- Sisäministeriö** (2021) *Putoamisvaarallisella alueella työskentely, [SM:n julkaisuja 2021:6](#)*
- Sisäministeriö** (2023) *Kansallinen riskiarvio, [SM:n julkaisuja 2023:4](#)*

Lait, asetukset ja määräykset

- Kielilaki ([423/2003](#))*
- Laki hyvinvointialueista ([611/2021](#))*
- Laki pelastustoimen järjestämisestä ([613/2021](#))*
- Laki öljysuojarahastosta ([1406/2004](#))*
- Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta ([390/2005](#))*
- Patoturvallisuuslaki ([494/2009](#))*
- Pelastuslaki ([379/2011](#)) sekä Hallituksen esitys Eduskunnalle pelastuslaiksi ([HE 257/2010](#))*
- Sisäministeriön asetus pelastustoimen suunnitelmista ([1363/2018](#))*
- Sisäministeriön asetus pelastustoimen palvelutasopäätöksestä ([1225/2022](#))*
- Valmiuslaki ([1552/2011](#))*